

**UCHWAŁA NR X/72/15
RADY GMINY SULIKÓW**

z dnia 16 września 2015 r.

w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020.

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2015r., poz. 163 ze zm.), **Rada Gminy Sulików uchwala, co następuje :**

§ 1.

Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sulików.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jan Solecki

**Załącznik do Uchwały Rady
Gminy Sulików X/72/15
z dnia 16.09.2015**

**Strategia
Rozwiązywania
Problemów
Społecznych
Gminy Sulików
na lata 2015 - 2020**

GOPS SULIKÓW

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	8
1. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.	8
1.2. PODSTAWY PRAWNE.	10
1.3. PODSTAWY PROGRAMOWE.	12
1.3.1 UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE.	12
1.3.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.	14
1.3.3. SAMORZĄDOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.	18
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.	19
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.	19
2.2. DEMOGRAFIA.	21
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.	23
2.4. KWESTIA DZIECKA.	34
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.	36
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOC W RODZINIE.	42
2.7. STAROŚĆ I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.	46
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.	47
2.9. LOKALNE PROBLEMY Z PERSPEKTYWY LIDERÓW.	49
3. CZĘŚĆ ANALIZY STRATEGICZNEJ	56
3.1. OCENA WDROŻENIA OSTATNIEJ STRATEGII.	56
3.2. ANALIZA SWOT.	60
3.3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ STRATEGII.	64
3.4. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I PROGNOZA ZMIAN SPOŁECZNYCH.	65
4. CZĘŚĆ PROJEKCYJNA	70
4.1. MISJA I WIZJA	70
4.2. CELE STRATEGICZNE I ZADANIA	71
4.3. MONITORING I SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII.	79
4.3.1. MONITORING.	79
5. UWAGI KOŃCOWE	85

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi, podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia definiuje istniejące problemy, wyznacza najważniejsze priorytety i wskazuje na metody ich rozwiązywania.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła oraz wszyscy zainteresowani mieszkańcy. W prace mieszkańcy byli włączeni zarówno na etapie diagnozowania problemów społecznych, poprzez badania ankietowe, jak i po przygotowaniu wstępnego projektu dokumentu w trakcie konsultacji nad jego zapisami. Ostateczny kształt dokumentowi nadał Zespół Ośrodka Pomocy Społecznej przez wsparciu eksperta zewnętrznego.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2015-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych, przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim

i samorządowym i umożliwi ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z czterech zasadniczych części, tj:

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Sulików, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy).

Część analizy strategicznej zawiera ocenę wdrożenia poprzedniego dokumentu strategicznego, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), prognozę problemów społecznych na najbliższy okres programowania.

Część projekcyjna zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych spełnia następujące standardy:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020

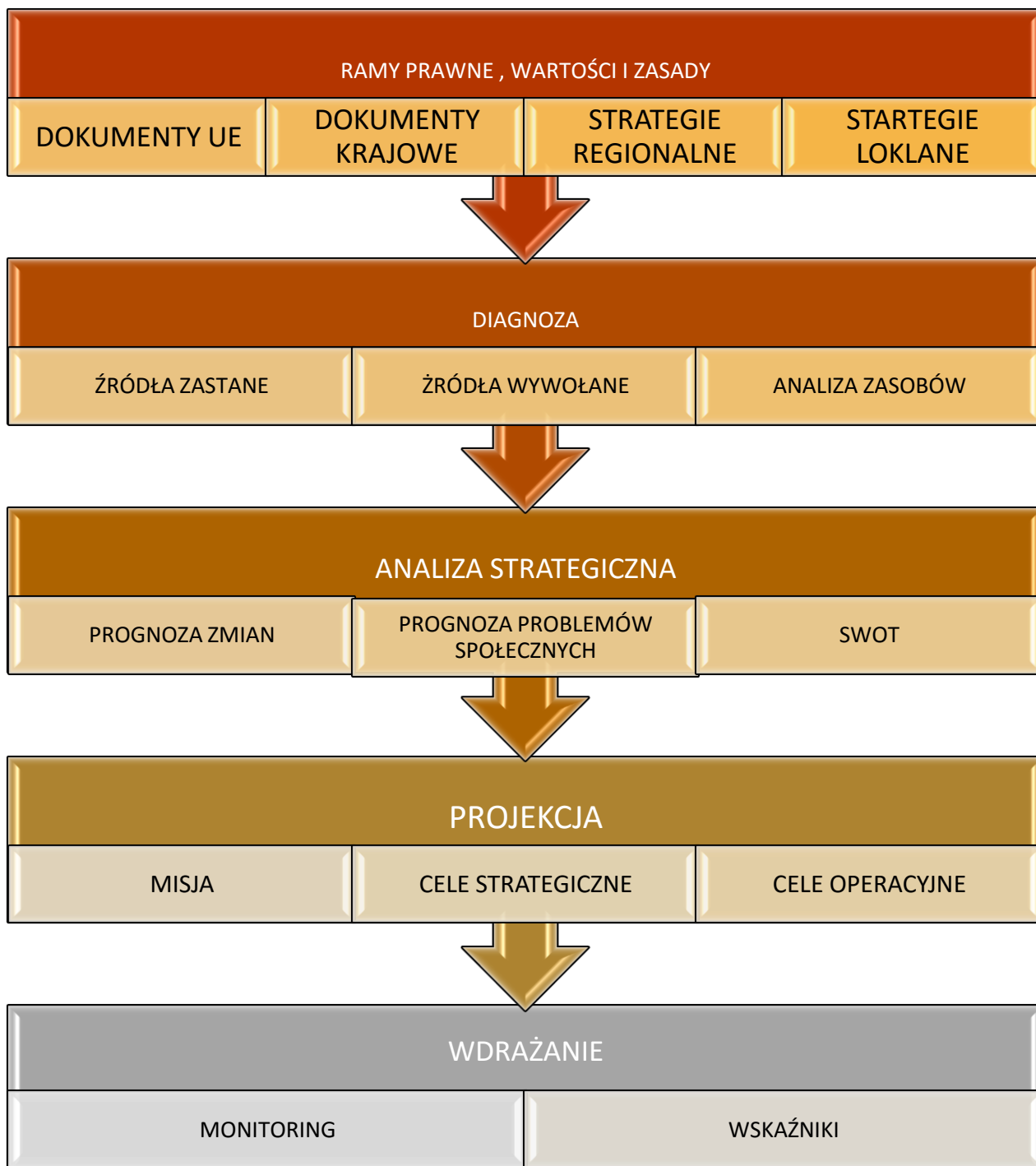
- planowania strategicznego dokonano w oparciu o obiektywną ocenę społecznego i ekonomicznego charakteru społeczności lokalnej i jej miejsca na mapie regionu;
- powstała w oparciu o diagnozę środowiska lokalnego, w szczególności problemów społecznych i potrzeb mieszkańców gminy;
- odpowiada na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców środowiska lokalnego;
- określone problemy i potrzeby przekładają się na cele strategiczne, cele operacyjne oraz działania;
- uwzględnia się lokalne zasoby i możliwości do rozwiązywania problemów;
- dąży do integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- stanowi lokalny środowiskowy system wsparcia społeczności lokalnej o charakterze skoordynowanych i interdyscyplinarnych działań aktywizujących środowisko lokalne na rzecz rozwiązywania problemów społecznych;
- zakłada koordynację różnych służb i partnerów społecznych oraz usług socjalnych,
a także poprawę ich efektywności;
- zakłada współpracę, partnerstwo, współdziałanie, wspólną pracę różnych służb
i specjalistów w celu osiągnięcia trwałych rezultatów;
- ma kompleksowy charakter rozwiązań uwzględniający pełen wachlarz działań pomocowych na rzecz osób/rodzin potrzebujących, od profilaktyki poczynając na resocjalizacji kończąc;
- opiera się na stałej zawodowej kadrze uwzględniając współpracę z wolontariuszami oraz lokalnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi;
- zakłada systematyczny monitoring i ocenę efektywności podejmowanych działań; jest dokumentem otwartym podlegającym aktualizacji jej celów i zadań;
- uwzględnia aktywną politykę społeczną – europejski model społeczny;
- jest zgodna z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- jest zharmonizowana z europejskimi, krajowymi, wojewódzkimi i lokalnymi dokumentami strategicznymi oraz z innymi strategicznymi dokumentami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020

- strategia jest dokumentem nadrzędnym w stosunku do wdrażanych już programów z zakresu zagadnień problematyki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

STRUKTURA STRATEGII

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.

Dokument wpływający na rzeczywistość społeczną winien być oparty na wartościach i zasadach polityki społecznej. Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności. Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

- Zasada samopomocy;
- Zasada przezorności;
- Zasada solidarności społecznej;
- Zasada pomocniczości;
- Zasada partycypacji;
- Zasada samorządności;
- Zasada dobra wspólnego;
- Zasada wielosektorowości;

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie

zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego

opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.2. PODSTAWY PRAWNE.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 16 ust. 1 pkt 1 i art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które w ramach zadań własnych gminy przewidują „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ustawodawca wskazał również minimalny zakres dokumentu tj.:

- diagnoza sytuacji społecznej;
- prognoza zmian w zakresie objętym strategią;
- określenie celów strategicznych projektowanych zmian oraz kierunków niezbędnych działań a także sposobu realizacji strategii, jej ram finansowych, wreszcie wskaźników realizacji działań.

Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 163.) z późniejszymi zmianami;
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 594) z późniejszymi zmianami;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011r. r., Nr 127, poz. 721),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2012r., poz. 1356 ze zm.);

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2005r., Nr 179, poz. 1485);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2012r., poz. 124 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 332 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 149);
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2011r., Nr 43, poz. 225);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (tj. Dz. U. z 2006 r., Nr 94, poz. 651);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118);
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 513);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 114);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 859);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 583);
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 121);
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 748);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 966);
- Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 121);

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020

- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj. Dz. U. 2001 r., Nr 71, poz. 733);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. 2014 r., poz. 382);
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. Dz.U. 2004 r., Nr 256. poz. 2572 ze zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

1.3. PODSTAWY PROGRAMOWE.

Strategia jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i Gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

1.3.1 UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE.

Unijne dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Strategia Europa 2020 stanowi strategię wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach. Zakłada ona potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. W perspektywie roku 2020 wyznaczonych zostało 5 celów obejmujących:

- zatrudnienie (75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę),

- badania i rozwój oraz innowacje (na inwestycje w badania i rozwój oraz w innowacje, powinniśmy przeznaczać 3 % PKB Unii – łącznie ze środków publicznych i prywatnych),
- zmiany klimatu i energię (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r., 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, a efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%),
- edukację (odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10%, a co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe),
- ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln).

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”.

Komunikat wydany został w dniu 25 października 2011r. Komisja Europejska zwraca uwagę na znaczącą rolę jaką ekonomia społeczna odgrywa w strategii „Europa 2020” w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W gospodarce społecznej w UE zatrudnionych jest ok. 11 mln osób, co stanowi 6% całkowitego zatrudnienia. Komisja Europejska zaproponowała w Komunikacie szereg rozwiązań zmierzających do wzmocnienia roli ekonomii społecznej. Działaniami tymi są:

- 1) poprawa dostępu do finansowania realizowana przez:
 - uznanie przedsiębiorstw społecznych za priorytet inwestycyjny Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej EFS),
 - utworzenie ram dla etycznych funduszy inwestycyjnych,
 - łatwiejszy dostęp do mikrokredytów,
- 2) poprawa promocji ekonomii społecznej za pomocą:
 - zwiększenia rozpoznawalności ekonomii społecznej,
 - utworzenia publicznej bazy danych oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i informacji,
 - zestawienia dobrych praktyk,
- 3) poprawa otoczenia prawnego zakładająca m.in.:

- silniejsze wykorzystanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych,
- uproszczenie stosowania zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych,
- zwiększenie znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie, w szczególności w zakresie poprawy promocji ekonomii społecznej.

Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu: Uznanie i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE.

Komunikat został wydany w dniu 20 września 2011 r. Komisja podkreśla znaczenia wolontariatu dla tworzenia i rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego. Uznaje go za jeden z kluczowych czynników integracji i wzrostu zatrudnienia oraz element poprawy spójności społecznej. Zaznacza, że wolontariusze uczestniczą w kształtowaniu społeczeństwa europejskiego, a część z nich aktywnie współtworzy Europę obywatelską. Ponadto wolontariat przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” (w szczególności do osiągnięcia do roku 2020 docelowej stopy zatrudnienia w UE, wynoszącej 75%). Dzieje się tak, gdyż wolontariat umożliwia zdobywanie i podnoszenie kompetencji oraz przystosowywanie się do zmian na rynku pracy.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie w szczególności w zakresie promowania i rozwoju wolontariatu.

1.3.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.

Krajowe dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020.

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej.

W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Przyjmuje się, że proces wdrożenia strategii będzie obejmował takie działania jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej,
- upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli,
- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami,
- różnorodne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym,
- rozwijanie i promocja indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy,
- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego,
- ułatwienie działalności organizacji obywatelskich,
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

W Strategii Rozwoju Kraju 2020 w jednym z trzech obszarów strategicznych, odnoszącym się do spójności społecznej i terytorialnej wskazano priorytetowe kierunki interwencji publicznej:

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

- zmiany w systemie świadczeń społecznych (stymulowanie aktywności, zintegrowane bazy danych różnych służb itp.) – lepsze dopasowanie wsparcia;

- programy integracji społecznej nastawione na likwidowanie deficytów jednostek oraz wspieranie ich potencjałów;
- zwiększony dostęp do rehabilitacyjnych;
- kampanie społeczne przygotowujące środowiska lokalne, pracodawców, urzędników na aktywne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w społeczeństwie;
- program e-integracji (działania edukacyjne i zapewnienie odpowiednich treści i usług) nakierowany na grupy zagrożone wykluczeniem cyfrowym
- ekonomię społeczną;
- tworzenie warunków dla rozwoju oraz promocja aktywności zawodowej i społecznej seniorów;
- zapewnienie powszechnego dostępu do wysokiej jakości edukacji na jej wszystkich etapach oraz do kultury (w tym upowszechnienie uczenia się przez całe życie, e-edukacja, edukacja kulturalna);
- wsparcie dla zwiększenia dostępności i poprawy jakości elastycznych form opieki nad dziećmi, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich i małych miast;
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej, ułatwiającej dostęp do usług oraz rynków pracy.

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych:

- zmiany w systemie świadczeń społecznych - lepsze dopasowanie wsparcia;
- zwiększenie dostępności różnych form pomocy dla uczniów (obiady, podręczniki itp.);
- zwiększenie dostępności i poprawa jakości elastycznych form opieki nad dziećmi ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich i małych miast;
- inwestycje infrastrukturalne pozwalające niepełnosprawnym na obecność w przestrzeni publicznej
- nowe programy szkolne włączające osoby niepełnosprawne;
- stworzenie efektywnego systemu wynajmu mieszkań, rozwój budownictwa socjalnego, racjonalizacja zasad gospodarowania publicznym zasobem mieszkaniowym oraz zasobami towarzystw budownictwa społecznego itp.

- pierwszy etap tworzenia nowego systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi i w podeszłym wieku - uszczelnienie i poprawa efektywności systemu;
- tworzenie warunków dla rozwoju oraz promocja aktywności zawodowej i społecznej seniorów – wdrażanie modelu „srebrnej gospodarki”.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji.

W dokumencie wobec zidentyfikowania w diagnozie podstawowych problemów związanych z ubóstwem, oraz zapisów Strategii Rozwoju Kraju, wskazano zadania które winny być priorytetowe dla polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania ubóstwu, tj:

- Rozwiązaniami polityki zatrudnienia i wsparcia osób bez pracy, dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (transfer dochodów, aktywna integracja);
- Rozwiązaniami polityki rodzinnej, które z jednej strony wzmocniają ubóstwo w rodzinach wielodzietnych a z drugiej utrudniają podjęcie decyzji o założeniu rodziny i posiadaniu dzieci (usługi społeczne użyteczności publicznej, polityka mieszkaniowa);
- Wyzwaniami demograficznymi i zdrowotnymi społeczeństwa związanymi z solidarnością pokoleń (usługi na rzecz dzieci, usługi wobec osób starszych, polityka senioralna).

Na podstawie wskazanych obszarów w dokumencie wyznaczono cel główny tj. zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzrost spójności społecznej oraz cele operacyjne:

- Cel operacyjny 1: Usługi dla aktywności i profilaktyki - Ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży;
- Cel operacyjny 2 - Gwarancje dla przyszłości młodzieży;
- Cel operacyjny 3: Aktywna osoba i zintegrowana rodzina - odpowiedzialne lokalne środowisko;
- Cel Operacyjny 4: Zapobieganie niepewności mieszkaniowej;

- Cel Operacyjny 5: Aktywni seniorzy bezpieczni, aktywni, potrzebni;

Cele te przekładają się na priorytety i obszary poszczególnych działań:

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.3.3. Samorządowe dokumenty strategiczne.

Samorządowe dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Dolnośląskiego do roku 2020.

Celem głównym zawartym w Strategii Polityki Społecznej Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku jest: „ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA, DOPASOWANIE USŁUG SPOŁECZNYCH DO POTRZEB MIESZKAŃCÓW, INTEGRACJA SPOŁECZNA” .

W dokumencie wskazano obszary a ich ramach priorytety działania:

Priorytet 1. Wzmacnianie potencjału rodzin dolnośląskich;

Priorytet 2. Rozwój usług społecznych mających na celu wsparcie osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym;

Priorytet 3. Przeciwdziałanie uzależnieniom;

Priorytet 4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;

Priorytet 5. Aktywizacja społeczna osób starszych Działania:

Priorytet 6. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu osób niepełnosprawnych;

Priorytet 7. Rozwój sprzyjający wykorzystaniu zasobów na rynku pracy;

Priorytet 8. Promocja aktywnej polityki społecznej jako narzędzia integracji społecznej;

Priorytet 9. Wsparcie idei społeczeństwa obywatelskiego;

Priorytet 10. Pobudzanie i promowanie innowacji w obszarze polityki społecznej;

Priorytet 11. Doskonalenie jakości systemu usług społecznych systemie pomocy społecznej.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.

Gmina Sulików jest gminą wiejską, położoną w zachodniej części województwa dolnośląskiego, przy granicy z Czechami i w odległości około 10 km od granicy z Niemcami. Zajmuje powierzchnię 95,2 km² i liczy 6.113 mieszkańców (stan na 31.12..2014 r.).

Gmina jest jedną z siedmiu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu zgorzeleckiego. Jej obszar podzielony jest na 15 obrębów geodezyjnych, 16 sołectw (Bierna, Mała Wieś Dolna, Mała Wieś Górna, Miedziana, Mikułowa, Radzimów Dolny, Radzimów Górny, Stary Zawidów, Skrzydlice, Studniska Dolne, Studniska Górne, Sulików, Wilka, Wilka Bory, Wrociszów Dolny i Wrociszów Górny) i 22 miejscowości. Gmina sąsiaduje z miastem Zawidów i gminami Platerówka, Siekierczyn i Zgorzelec, a od południa z Czechami (powiat Frydlant). Z racji swojego położenia gmina jest dobrze połączona z pobliskimi przejściami granicznymi – z Czechami w Zawidowie (8 km) oraz z Niemcami w Zgorzelcu (8 km), Jędrzychowicach (10 km), Sieniawce (30 km) i w Radomierzycach (5 km). Przez Sulików przebiega linia kolejowa z przejścia granicznego w Zawidowie i z Bogatyni w kierunku Węglińca oraz Jeleniej Góry. W miejscowości tej znajduje się również stacja towarowa z rampą przeładunkową.

Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy znajduje się w obrębie Pogórza Izerskiego, które dzieli się na cztery części: Wzgórza Zalipiańskie, Wysoczyznę Siekierczyńską, Obniżenie Zawidowa i Równinę Zgorzelecką. Najbardziej urozmaiconą rzeźbę terenu i najwyższe wysokości względne mają

Wzgórza Zalipiańskie leżące w południowo-wschodniej części gminy Sulików (miejscowości Miedziana, Bierna, Radzimów Górny). Najwyższym punktem jest szczyt Wyszyny (ponad 400 m n.p.m.). Drugą, co do wysokości jest Góra Piekielna – 385 m n.p.m. Wzgórza rozcięte są doliną Czerwonej Wody i jej dopływów. Kształt dolin uzależniony jest od materiału, z którego zbudowane jest podłoże i zmienia się na różnych ich odcinkach (spotyka się doliny wciosowe z wysokimi skarpami oraz płaskie doliny nieckowate).

Największa część gminy to Wysoczyzna Siekierczyńska, zajmująca część centralną i północno-wschodnią. Przeważają tu rozległe, lekko sfalowane powierzchnie o spadkach do 5%. Rzeźbę terenu urozmaicają lokalnie pagóry (na ogół bazaltowe) o kopulastych kształtach. Największy z nich zwany Górą Ognistą posiada wysokość względną około 70 m i jest eksploatowany przez kopalnię bazaltu. Wysoczyzna porozcinana jest malowniczymi wciosowymi dolinkami Lipy, Czerwonej Wody i Płonki.

Na południowo-zachodnią część gminy przypada obniżenie zawidowskie, które jest zapadliskiem tektonicznym łagodnie pochylonym ku zachodowi. Główną doliną Obniżenia jest dolina Witki, szeroka, podmokła, wykorzystana w dużej mierze przez jezioro zaporowe, którego lustro znajduje się poniżej 210 m n.p.m. Mniejsze dolinki, np. Kociego Potoku, mają wyraźny, nieckowaty kształt i są na ogół podmokłe.

Północno-zachodnią część gminy zajmuje Równina Zgorzelecka. Jest najniższą położoną częścią gminy – od 200 do 230 m n.p.m. Lokalnie tylko w rejonie wierzchołka góry Pop wysokość wynosi 242 m n.p.m. Równina porozcinana jest dość gęstą siecią szerokich, nieckowatych dolinek. Największą z nich jest dolina Czerwonej Wody i Lipy – do 700 m szerokości. Ogólnie obszar gminy Sulików można scharakteryzować jako lekko falisty, pochyły i otwarty na północ.

Gmina Sulików jest gminą typowo rolniczą. Użytki rolne i lasy stanowią ponad 90% powierzchni, przy czym przeważają dobre pszenne gleby klasy III i IV. Na terenie gminy funkcjonuje 241 podmiotów gospodarczych prywatnych. Czysta woda z ujęć głębinowych wraz z kompleksami leśnymi stanowią doskonałą bazę rekreacyjną i turystyczną zwłaszcza w obrębie Zalewu Witka.

Tabela 2.1.1. Wybrane dane statystyczne dot. gminy w latach 2010- 2013

WYBRANE DANE STATYSTYCZNE	2010	2012	2013	Powiat 2013
Ludność	6160	6119	6141	93158
Ludność na 1 km ²	65	65	65	111

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020

Kobiety na 100 mężczyzn	99	99	99	105
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	50,5	51,1	52,1	54,5
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3211	3244	3408	3985
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3277	3367	3468	4056
Turystyczne obiekty noclegowe ^b	-	-	-	12
Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	3	2	2	5
Lesistość w %	15,0	15,4	15,4	47,5
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	18	15	23	23
Pracujący na 1000 ludności	64	54	55	219
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	8,6	9,1	9,6	7,7
Ludność - w % ogółu ludności - korzystająca z instalacji: wodociągowej	75,0	77,9	75,6	93,3
kanalizacyjnej	-	3,6	11,3	67,8
gazowej	0,3	0,5	0,6	36,5
Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	826	694	726	1464

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Mieszkańcy gminy tylko w ponad 75,6 proc. korzystają z sieci wodociągowej, 11,3 z sieci kanalizacyjnej oraz ok. 0,6 proc. z sieci gazowej.

2.2. DEMOGRAFIA.

Przyrost naturalny decyduje o strukturze demograficznej każdego kraju. Jest to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Wartość dodatnia oznacza liczbę urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, ujemna - odwrotnie. Dynamikę przyrostu naturalnego kształtuje zarówno stopa urodzeń jak i stopa zgonów.

Ważną przesłanką w rozważaniach nad stanem populacji danego regionu jest obciążenie ekonomiczne. Powiększanie się udziału ludności starej, w większości już nieaktywnej zawodowo, zwiększa stopień obciążenia ekonomicznego ludnością w wieku poprodukcyjnym. Rozmiary depresji demograficznej, jaka trwa w Polsce od lat 90. XX wieku, nie są w pełni uświadomione. Utrzymywanie się bardzo niskiego poziomu urodzeń przy odpływie migracyjnym młodej ludności doprowadziło w 2012 r. do większego obciążenia grupy produkcyjnej ludnością poprodukcyjną niż ludnością w wieku przedprodukcyjnym.

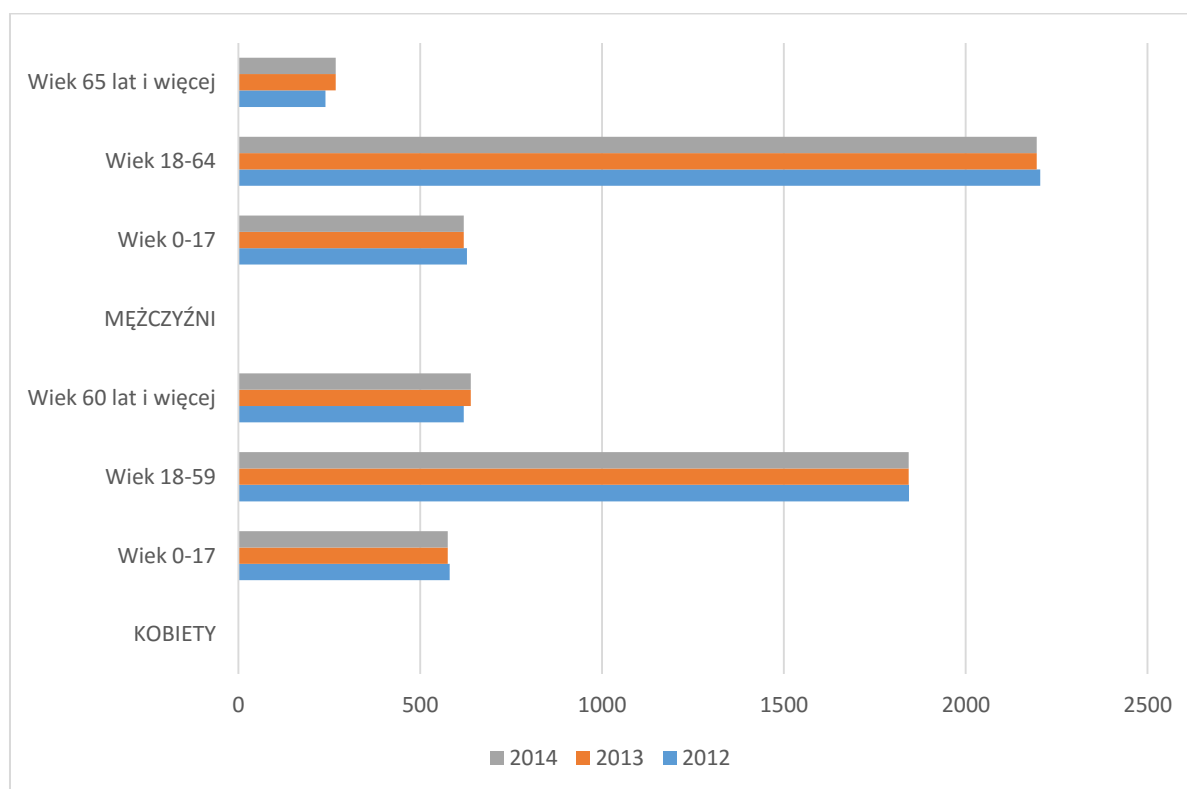
Tabela 2.2.1. Ludność gminy Sulików w 2014 roku w zestawieniu z powiatem

	Powiat	Gmina	Powiat=100
Ludność	93158	6141	6,6
w tym kobiety	47761	3058	6,4
Urodzenia żywe	765	57	7,5
Zgony	996	48	4,8
Przyrost naturalny	-231	9	x
Saldo migracji ogółem	-465	11	x
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	15596	1196	7,7
produkcyjnym	60291	4038	6,7
poprodukcyjnym	17271	907	5,3

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Z końcem 2014 r. ludność gminy Sulików liczyła 6 141 osoby w tym 3 058 kobiet. Średnio na 100 mężczyzn przypadało 99 kobiet, w skali powiatu 105.

Wykres 2.2.2. Struktura ludności gminy Sulików w latach 2012-2014.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Sulików jest porównywalna zarówno ze strukturą demograficzną województwa, jak i całej Polski. Na powyższym wykresie widać rysującą się tendencję zmian demograficznych w gminie: postępujące starzenie się lokalnej społeczności.

Starzenie demograficzne wyrażające się wzrostem udziału ludności w wieku 60 i więcej lat spowoduje osiągnięcie anormalnie wysokiego stanu starości. Proces ten postępować będzie najszybciej w miastach, gdzie nastąpi wzrost udziału ludności starej aż do 29,8% w 2020 r. Zatem ok 2025 r. 1/3 ludności może przekroczyć 60 rok życia. Przyczyn postępującego starzenia mieszkańców jest kilka:

- niska rozrodczość, powodująca brak zastępowalności biologicznej pokoleń, prowadzić będzie do stałego zmniejszania się udziału najmłodszych grup wieku w ogólnym zaludnieniu;
- poprawa warunków bytowych, opieki i profilaktyki zdrowotnej oraz wysokiej świadomości w zakresie własnego zdrowia wpłynie na stopniowe wydłużanie się czasu trwania życia;
- odpływ ludności z miasta na otaczające je obszary wiejskie;
- odpływ za pracą poza granice podregionu dotyczący głównie ludzi młodych.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY

SPOŁECZNEJ.

Zasięg ubóstwa, które w 2011 r. w Unii Europejskiej dotyczyło 16,9 %² społeczeństwa, a w Polsce 17,7%³, pomimo osiągnięcia kolejnych etapów rozwoju gospodarczego i społecznego, musi w sposób szczególny zwracać uwagę na rolę i kondycję systemu pomocy społecznej jako instrumentu polityki społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

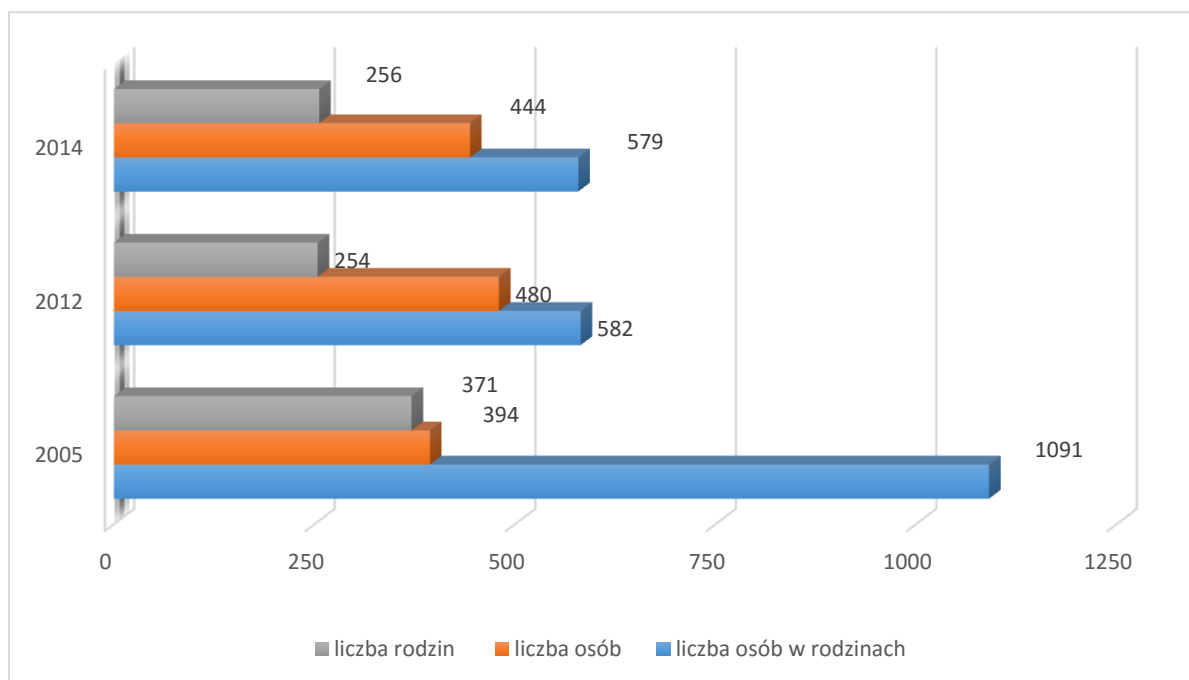
- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;

- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

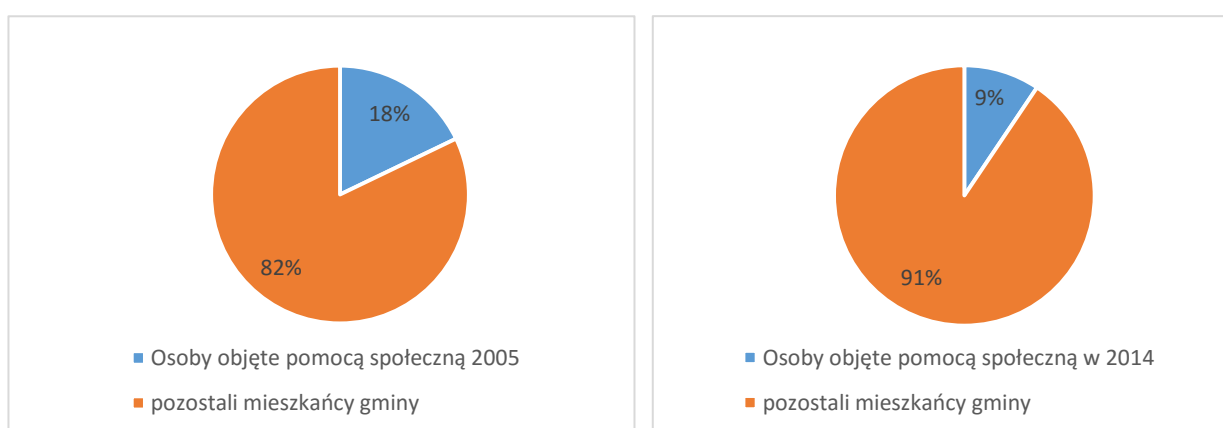
Wykres 2.3.1. Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2005–2014.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

W gminie Sulików na przestrzeni lat 2005 - 2014 liczba osób objętych pomocą społeczną nieznacznie zmieniała się, osiągając najniższy poziom w roku 2014.

Wykres 2.3.2. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej w 2005 i 2014 roku a ludność gminy.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020

W roku 2014 liczba osób ogółem w rodzinach którym przyznano pomoc to 579 osób i co warto zauważyć na przestrzeni lat liczba korzystających z systemu ma tendencję spadkową.

Tabela 2.3.3. Wydatki na system pomocy społecznej w latach 2012 – 2014.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
OGÓŁEM			
OGÓŁEM (działy)	3 274 185	3 700 510	3 548 352
851 - OCHRONA ZDROWIA			
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	5 000	5 000	4 000
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	51 000	51 000	42 071
852 - POMOC SPOŁECZNA			
85202 - Domy pomocy społecznej	29 000	98 409	94 187
w tym: w budżecie OPS / PCPR	29 000	98 409	94 187
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2 000	2 054	2 000
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	20 000	39 907	44 218
85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1 617 000	1 555 908	1 545 872
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	24 000	25 791	25 584
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	423 000	562 430	578 796
85215 - Dodatki mieszkaniowe	21 000	22 471	31 592
85216 - Zasiłki stałe	150 000	170 765	168 350
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	494 000	581 232	615 442
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	18 000	30 050	31 809
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	169 600	200 910	1 000
85295 - Pozostała działalność	160 000	209 700	178 116

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych, pozostających w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w ostatnich latach. Tabela poniższa prezentuje rozkład kwot pomiędzy poszczególne rodzaje wsparcia.

Tabela 2.3.4. Świadczenia pieniężne udzielane przez GOPS w 2014 roku.

ZASIŁEK STAŁY	
Liczba osób	46
Liczba świadczeń	412
Kwota świadczeń w złotych	168 350
ZASIŁEK OKRESOWY	
Liczba osób	230
Liczba świadczeń	1 627
Kwota świadczeń w złotych	526 500
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM	
Liczba osób	280
Kwota świadczeń w złotych	56 483
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"	
Liczba osób	143
Liczba świadczeń	286
Kwota świadczeń w złotych	17 466

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w trybie administracyjnym może decyzję OPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Tabela 2.3.5. Inne świadczenia udzielane przez GOPS w 2014 roku.

Posiłek ogółem	
Liczba osób	163
Liczba świadczeń	24 643
Kwota świadczeń w złotych	99 792
w tym dzieci	
Liczba osób	147
Liczba świadczeń	22 203
Kwota świadczeń w złotych	79 651
W tym: posiłek- świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"	
Liczba osób	163
Liczba świadczeń	24 643
Kwota świadczeń w złotych	99 792
w tym dzieci	
Liczba osób	159
Liczba świadczeń	22 203
Kwota świadczeń w złotych	79 651

Schronienie	
Liczba osób	2
Liczba świadczeń	42
Kwota świadczeń w złotych	2 230
Sprawienie pogrzebu	
Liczba osób	5
Liczba świadczeń	5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014 roku przedstawia poniższy wykres.

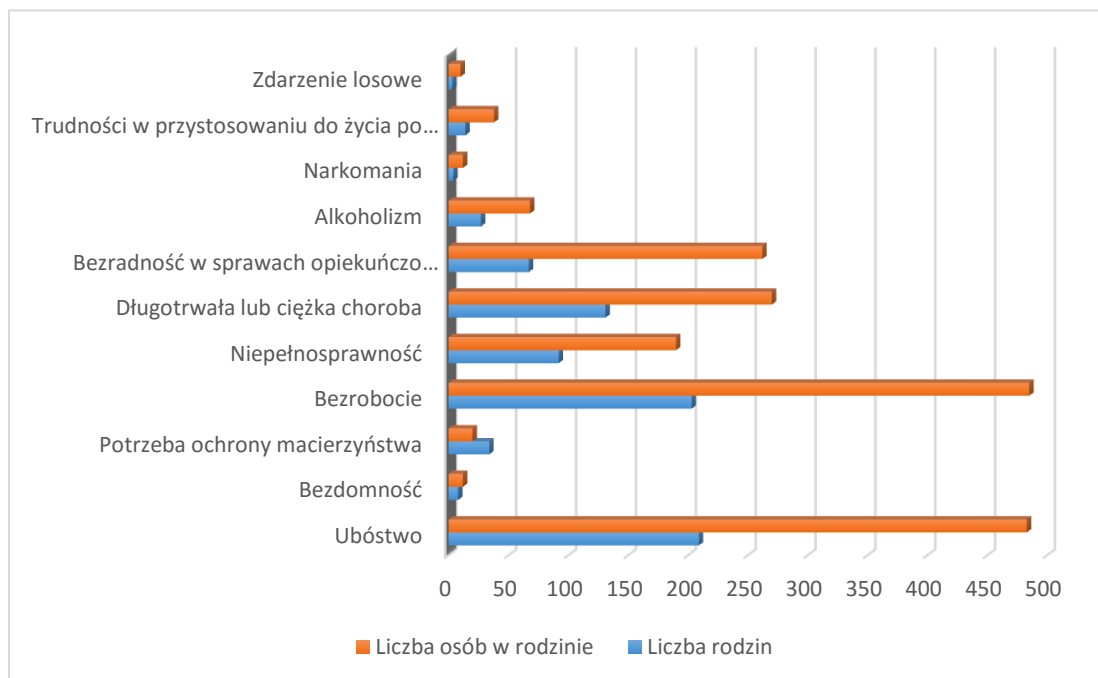
Tabela 2.3.6. Powody przyznawania pomocy społecznej w 2014 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	209	483
Bezdomność	8	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa	34	20
Bezrobocie	203	485
Nieppełnosprawność	92	190
Długotrwała lub ciężka choroba	131	270
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	67	262
Alkoholizm	27	68
Narkomania	4	12
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	14	38
Zdarzenie losowe	3	10

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnioskuje o pomoc z systemu pomocy społecznej jest ubóstwo powiązane z brakiem pracy. Brak zatrudnienia, które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezradność życiową. Kolejnymi przyczynami udzielanego wsparcia w gminie są: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.

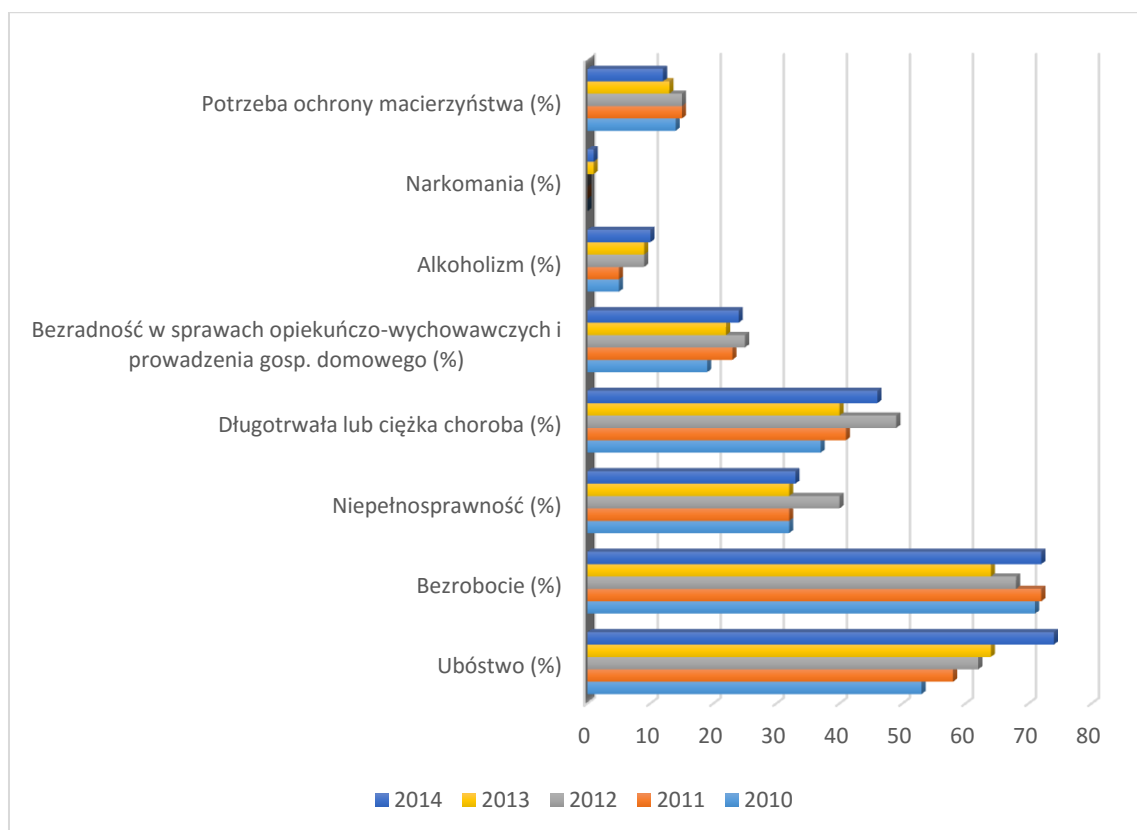
Wykres 2.3.2. Powody przyznawania pomocy społecznej w 2014 roku.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Odbiorcy systemu wsparcia to przede wszystkim mieszkańcy w wieku produkcyjnym, którzy z różnych powodów nie pozostają w zatrudnieniu.

Wykres 2.3.3. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2010-2014.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Podobnie jak w ostatnim roku na przestrzeni minionych lat najwyższy odsetek przyczyn przyznawania pomocy stanowiły bezrobocie i ubóstwo, na dalszych pozycjach znajdowały się niepełnosprawność i długotrwałe choroby.

Tabela 2.3.7. Inne formy pomocy przyznane w gminie Sulików w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH			
Liczba rodzin	228	216	201
Kwota świadczeń w złotych	653 740	649 214	575 561
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA			
Liczba świadczeń	24	20	11
Kwota świadczeń w złotych	24 000	20 000	11 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA			
Liczba świadczeń	72	37	45
Kwota świadczeń w złotych	72 000	37 000	45 000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE			
ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE			
Liczba świadczeń	486	375	205
Kwota świadczeń w złotych	249 635	205 799	151 220
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIELEGNACYJNEGO			

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020

Liczba świadczeń	0	109	0
Kwota świadczeń w złotych	0	10 900	0
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY - Ogółem			
Liczba świadczeń	1 399	1 398	1 302
Kwota świadczeń w złotych	214 047	213 894	199 206
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY			
Liczba świadczeń	0	8	20
Kwota świadczeń w złotych	0	4 108	9 932
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA			
Liczba świadczeń	X	X	193
Kwota świadczeń w złotych	X	X	99 441
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO			
Liczba osób	77	72	69
Liczba rodzin	56	57	52
Kwota świadczeń w złotych	341 741	323 347	284 411
DODATKI MIESZKANIOWE			
Liczba gospodarstw domowych	19	21	22
Kwota świadczeń w złotych	19 192	22 471	31 592
DODATKI ENERGETYCZNE			
Liczba gospodarstw domowych	X	X	14
Kwota świadczeń w złotych	X	X	1 290
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO			
Liczba osób	29	31	73
Kwota świadczeń w złotych	24 177	12 200	25 584
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO			
Liczba osób	30	34	23
Kwota świadczeń w złotych	41 443	67 552	85 971
STYPENDIA SOCJALNE DLA UCZNIÓW I ZASIŁKI SZKOLNE			
Liczba osób	128	147	152
Kwota świadczeń w złotych	90 585	143 823	185 315

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

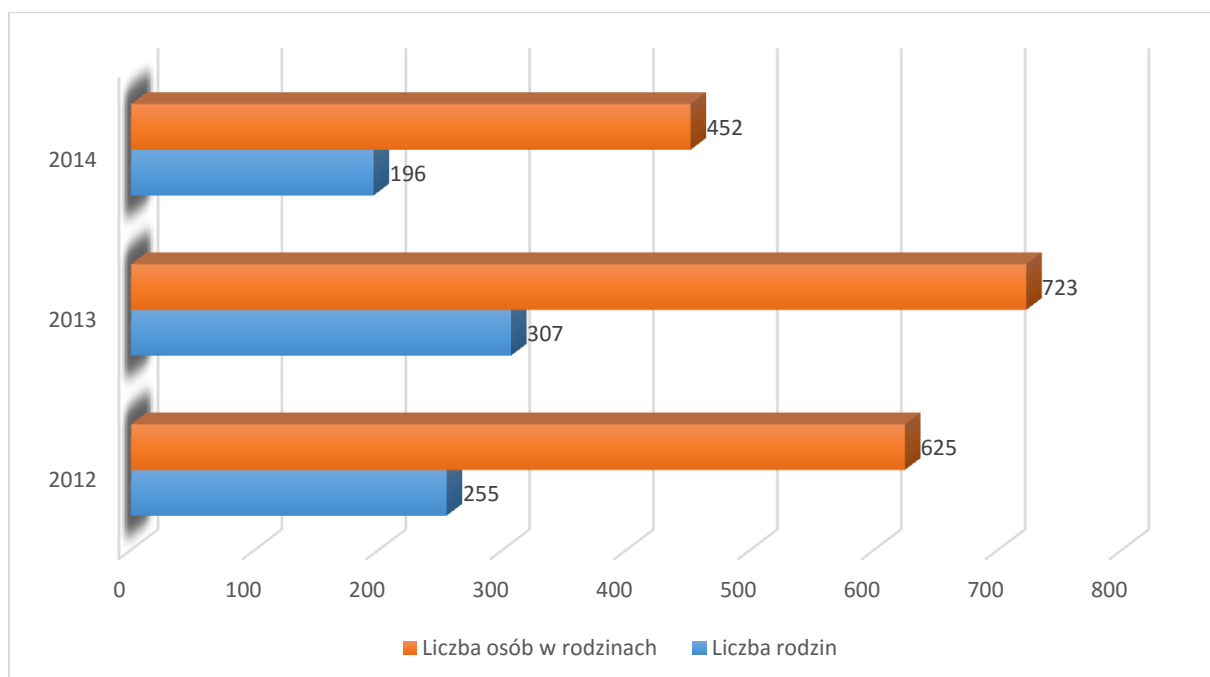
Świadczenia rodzinne są jednym z elementów systemu wspomagającego rodzinę, do innych jego elementów należą m.in. placówki edukacyjne. Kwoty przyznawanych świadczeń nieznacznie się wahają. Warto dodać, że rodzinom w trudnej sytuacji życiowej i mieszkaniowej przysługuje dodatek mieszkaniowy. Na przestrzeni minionych lat liczba osób objętych dodatkami nieznacznie spada, tym niemniej wartość wsparcia wzrasta. Odrębną formą wspomagania rodzin niepełnych jest zaliczka alimentacyjna, skalę przyznawanych środków prezentuje powyższa tabela.

Ustawowym obowiązkiem ośrodków pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej rozumianej jako działalność ułatwiająca jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia, poprzez

organizowanie dostępu do całego systemu usług, umożliwiających w ostatecznym efekcie samodzielność życiową i godne uczestnictwo w życiu społecznym.

Głównym realizatorem pracy socjalnej jest pracownik socjalny, który już przy pierwszej wizycie, podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania występujących problemów, udziela porad, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu, przeprowadza także pierwsze mediacje w sytuacjach konfliktowych.

Wykres 2.3.5. Osoby i rodzin objęte pracą socjalną w latach 2012 -2014

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Praca socjalna w jej różnych formach, kieruje wielostronną, złożoną wymianą między ludźmi a ich środowiskami. Jej misją jest uzdalnianie wszystkich ludzi do rozwoju w pełni ich możliwości, ubogacanie ich życia i zapobieganie dysfunkcjom. Profesjonalna praca socjalna skupia się na rozwiązywaniu problemu i zmianie. Dlatego też pracownicy socjalni działają na rzecz zmiany w społeczności oraz w życiu indywidualnych osób, rodzin i wspólnot, którym służą. Praca socjalna wyrosła

z humanitarnych i demokratycznych idei, które opierały się na szacunku wobec równości, wartości i godności wszystkich ludzi. Od swego początku, tj. od ponad

wieku, praktyka pracy socjalnej dąży do zetknięcia ludzkich potrzeb z twórczymi ludzkimi możliwościami. Prawa człowieka oraz sprawiedliwość społeczna służą za motywację

i uprawnienie do działań w ramach pracy socjalnej. W solidarności z tymi, którzy są w niekorzystnej sytuacji życiowej, profesjonalści dążą do złagodzenia ubóstwa oraz uwolnienia od niego najuboższych i znękanym ludzi w celu włączenia ich do społeczności. Wartości pracy socjalnej są wyrażone w zawodowych - narodowych i międzynarodowych kodeksach etycznych.

Interwencje w pracy socjalnej dotyczą w pierwszej kolejności skoncentrowanych na osobie procesów psychospołecznych, aż po zaangażowanie w politykę społeczną, planowanie i rozwój. Obejmuje to poradnictwo, kliniczną pracę socjalną, pracę grupową, społeczno-pedagogiczną, opiekę nad rodziną i jej terapię, jak i wysiłki zmierzające do tego, aby pomóc ludziom w uzyskaniu zabezpieczenia i dostępu do zasobów w społeczności lokalnej. Interwencje obejmują także administrowanie ośrodkiem, organizowaniem społeczności lokalnej i angażowanie w społeczne i polityczne działania mające wpływ na politykę społeczną i rozwój gospodarczy.

Analizując jakość życia mieszkańców w zestawieniu z działalnością jednostek samorządowych warto wskazać na wydatki i dochody gminy w przeliczeniu na mieszkańca w perspektywie pozostałych jednostek samorządowych.

Tabela.2.3.8. Dochody i wydatki JST w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2013 r.

Dochody gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca	Średnia dochodów w gminach województwa dolnośląskiego	Wydatki gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca	Średnia wydatków w gminach województwa dolnośląskiego
3408	3277	3468	3247

Dane Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

Dochody i wydatki z budżetu samorządu lokalnego zależą od szeregu czynników m.in. poziomu rozwoju gospodarczego, położenia, aktywności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Z powyższymi wskaźnikami związane są dochody jakie osiągają gospodarstwa domowe.

Generalnie mieszkańcy województwa osiągają wyższe dochody w porównaniu ze średnią krajową: w 2013 roku przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym w województwie wynosił 1344,79 przy średniej krajowej 1299,07, natomiast przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwie domowym kształtowały się na poziomie 1061,7 przy średniej wojewódzkiej 1125,12. Należy zaznaczyć, że dane te odnoszą się do wartości całego województwa i mogą być w odniesieniu do mieszkańców gminy znacznie poniżej średniej.

2.4. KWESTIA DZIECKA.

Kwestia dziecka i rodziny w polityce społecznej traktowana jest w sposób szczególny. Działalność na rzecz dzieci koncentruje się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych, poprzez ułatwianie dostępu do oświaty i systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu różnych zagrożeń życiowych, poprzez m.in. zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, organizowanie pieczy zastępczej, prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są podmioty samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Tabela 2.4.1. Opieka nad dzieckiem w perspektywie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2012	2014
Liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	0	7	11

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020

Liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	5	0	6
Liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	16	5	8
Liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	5	0	8
Liczba rodzin zastępczych, zawiązanych na terenie gminy	0	4	1
Liczba usamodzielnianych dzieci z terenu gminy	2	2	5

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu

Ważnym elementem systemu wspierania rodziny zagrożonej wykluczeniem jest system stypendialny dla uczniów oraz system świadczeń rodzinnych. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są:

- stypendium szkolne,
- zasiłek szkolny.

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia, uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być większa niż ustawowe kryterium dochodowe. Stypendium przysługuje uczniom szkół publicznych i niepublicznych, wychowankom ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i nauki oraz słuchaczom niepublicznych kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia. Stypendium szkolne jest przyznawane na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy w danym roku szkolnym, a w przypadku słuchaczy kolegiów nauczycielskich – na okres nie dłuższy niż 9 miesięcy.

Podstawą do ubiegania się o zasiłek szkolny jest przejściowo trudna sytuacja materialna z powodu wystąpienia zdarzenia losowego. O zasiłek szkolny można

ubiegać się w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia uzasadniającego przyznanie tego zasiłku.

Tabela 2.4.2. Edukacja na terenie JST w latach 2010-2014

EDUKACJA	2010/11	2012/13	2013/14
Placówki wychowania przedszkolnego	3	3	3
w tym przedszkola	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	76	78	78
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	102	128	153
w tym w przedszkolach	76	78	78
Szkoły podstawowe	3	3	2
Uczniowie szkół podstawowych	337	311	278
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	183	176	154
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach:			
podstawowych	15	14	15
gimnazjalnych	20	20	19

Dane Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

W szkołach zwraca się uwagę na trudną sytuację materialno-bytową rodzin oraz dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się m.in. do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej (niewystarczające zainteresowanie dzieckiem ze strony rodziców) i uzależnień rodziców od alkoholu. Podkreśla się znaczenie negatywnych skutków występowania w środowisku uczniów takich problemów, jak agresja i przemoc, uzależnienie od nikotyny i gier komputerowych.

.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni

sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

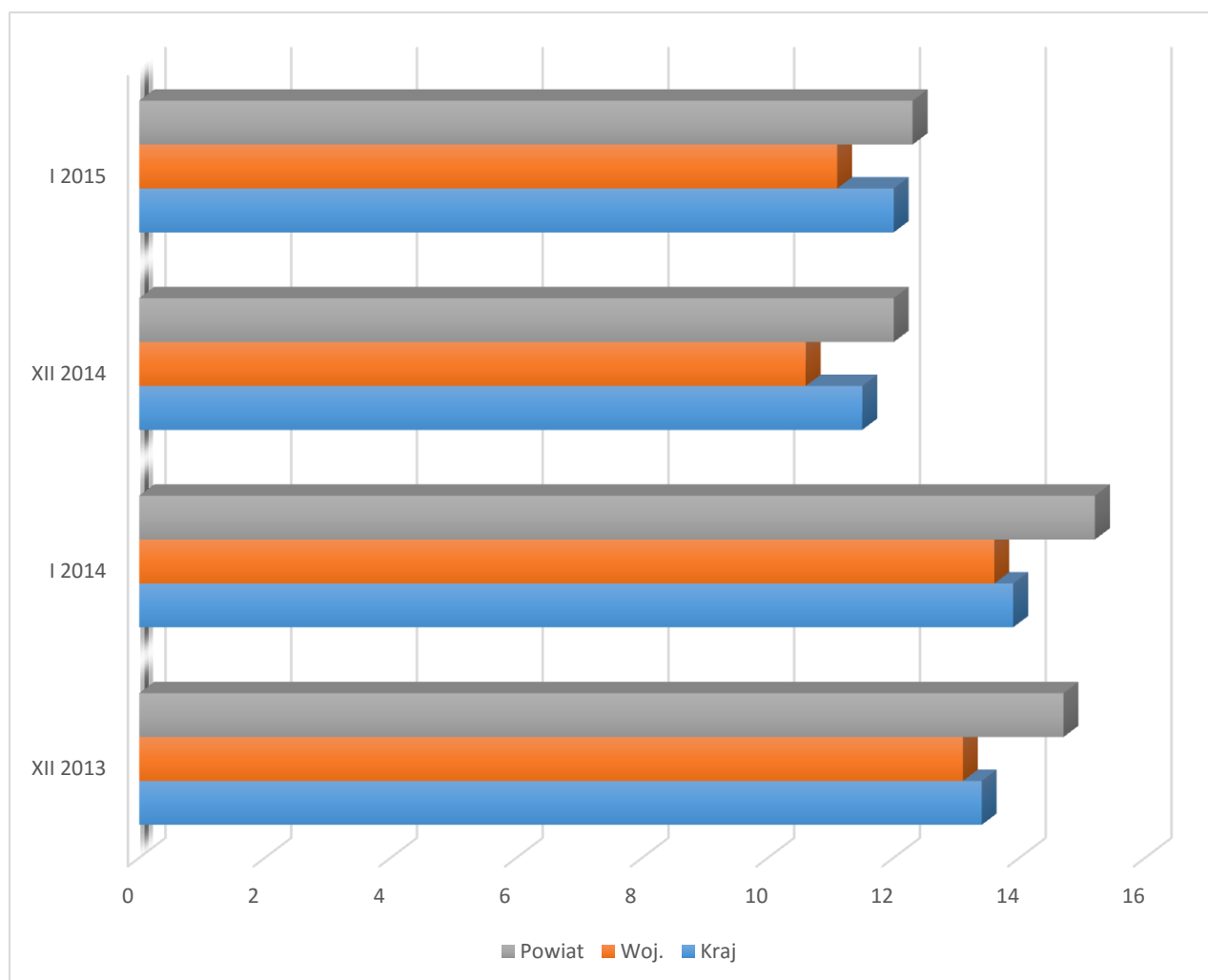
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji

do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontaktu, która pozwala na uniezależnienie od pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Wykres 2.5.1. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju w latach 2013-2014.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu.

Powyższe dane przedstawione na wykresie i w tabeli wskazują na trudniejszą sytuację dotyczącą bezrobocia w powiecie niż w kraju i w województwie. W 2014 r. wskaźnik stopy bezrobocia w powiecie zmniejszył się co potwierdza systematyczny spadek poziomu bezrobocia. Warto też wspomnieć jak wygląda powiat zgorzelecki pod względem natężenia bezrobocia na tle innych powiatów w województwie dolnośląskim w grudniu ubiegłego roku.

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w grudniu 2014 roku była niższa niż w końcu roku 2013 i wyniosła 3720 osób, w tym 2095 to kobiety, stanowiły one 56% ogółu. W porównaniu do grudnia 2013, kiedy to liczba zarejestrowanych wynosiła 4666 osób nastąpił spadek liczby bezrobotnych o 946 osób. Na koniec lutego 2015 r. w rejestrach figurowało 3838 osób, a więc w porównaniu do grudnia wzrosła o 118 osób.

Tabela 2.5.1. Bezrobotni gminy na tle innych gmin i powiatu 2013 - 2015

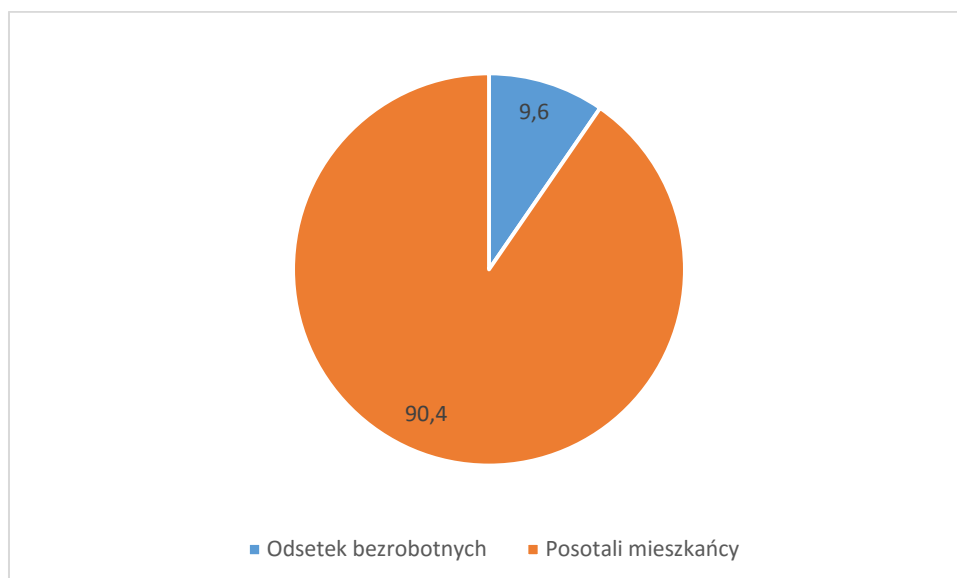
Okres	Miasto Zawidów	Miasto Zgorzelec	Miasto i Gmina Bogatynia	Miasto i Gmina Pieńsk	Gmina Sulików	Gmina i Miasto Węgliniec	Gmina Zgorzelec	Powiat
Grudzień 2013	198	1458	1161	524	387	483	455	4666
Styczeń 2014	212	1491	1225	556	412	508	467	4871
Luty	212	1507	1225	581	407	515	484	4931
Marzec	180	1456	1193	532	395	500	470	4726
Kwiecień	181	1432	1175	514	383	469	458	4612
Maj	180	1404	1148	512	375	422	431	4472
Czerwiec	171	1337	1097	497	361	407	420	4287
Lipiec	172	1313	1100	471	374	390	409	4229
Sierpień	165	1273	1085	471	374	387	391	4146
Wrzesień	149	1230	1056	461	360	388	394	4038
Październik	151	1202	1044	445	357	385	372	3956
Listopad	142	1150	980	446	354	368	358	3798
Styczeń 2015	160	1133	973	473	352	379	365	3835
Luty	146	1140	958	486	354	384	370	3838

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując dane z lat 2010 - 2012-2014, należy stwierdzić, że powiat cechuje się wyższą w porównaniu z województwem i krajem, stopą bezrobocia.

Na przestrzeni ostatnich lat poziom bezrobocia jest uzależniony od kondycji gospodarczej poszczególnych regionów i powiatów. W skali województwa i powiatu gminna liczba bezrobotnych utrzymuje się na średnim poziomie.

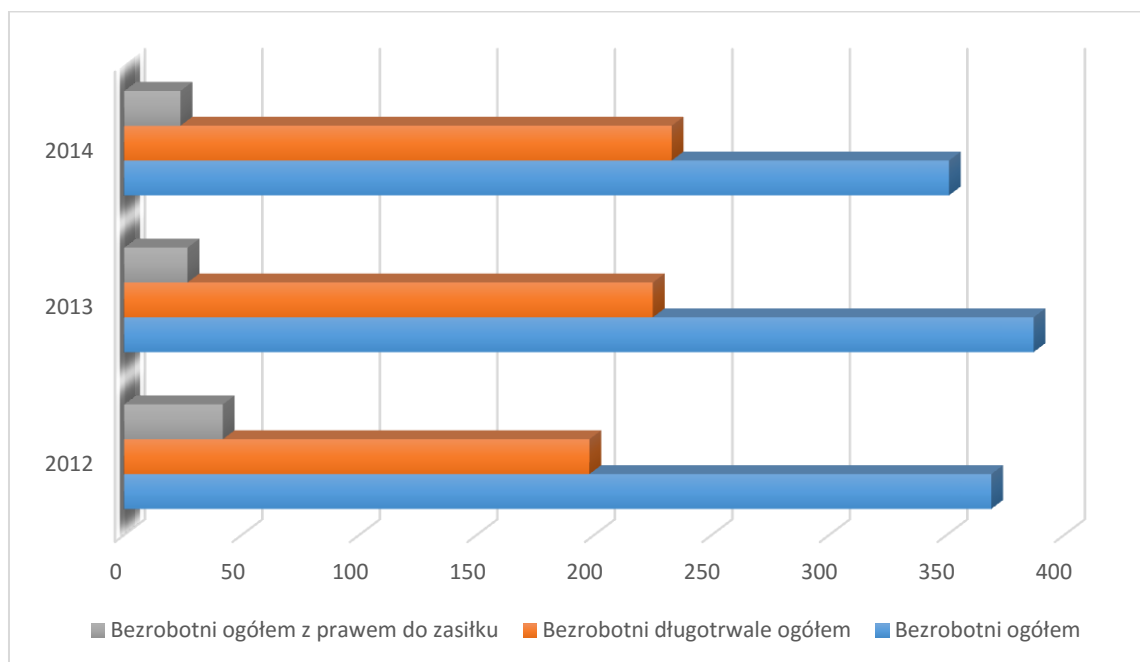
Wykres 2.5.2. Bezrobotni z terenu gminy w 2013 w zestawieniu z pozostałymi mieszkańcami gminy w wieku produkcyjnym

Zestawienie własne.

Z grupy ludności w wieku produkcyjnym w gminie ok 9,6 proc. pozostaje bez pracy, w skali powiatu odsetek jest niższy i wynosi 7,7 proc. To istotną wartość, która ma wpływ na szereg dziedzin życia, od kwestii rodzinnych po rozwój kapitału ludzkiego w środowisku lokalnym.

Wykres 2.5.3. Bezrobotni z terenu gminy w latach 2012- 2014

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu.

Z końcem 2014 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcenie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

Warto zauważyć, że w grupie bezrobotnych najwięcej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokój budziła również grupa osób, które przekroczyły 45 rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym wykresie. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim

społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOC W RODZINIE.

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane, jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz doznających przemocy w rodzinach z problemem uzależnień jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 2.6.1. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych		w Polsce	w 100-tys. gminie	w 25-tys. gminie	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020

dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. W przypadku gminy działania te wyznaczone są w ramach Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a ich inicjowanie należy do samorządu lokalnego.

Tabela 2.6.2. Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

	2010 r.	2012 r.	2014 r.
Wielkość wydatków ogółem	52.600,00	52.000,00	46.070,64

Dane KRPA

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom w gminie odgrywa Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która realizuje szeroką

działalność profilaktyczną oraz prowadzi postępowanie wobec osób nadużywających alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Tabela 2.6.3. Działania Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2010-2014

Przedmiot działań	2010	2012	2014
Ilość przyjętych wniosków przez Gminną Komisję Alkoholową	37	26	13
Ilość osób skierowanych na leczenie odwykowe	11	17	5
Ilość spraw skierowanych do prokuratury w związku z przemocą alkoholową	0	0	0
Ilość kontroli przeprowadzonych przez członków Komisji	0	19	1

Dane KRPA

Do działań Komisji należy także wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów przeciwdziałania uzależnieniom.

Tabela 2.6.4. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2012 - 2014 roku

Praca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy	2012	2013	2014
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty	9	10	11
Liczba wniosków do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację dzieci w związku z przemocą	0	0	0
Liczba wniosków do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowanych przez Zespół w związku z przemocą	0	0	0
Liczba powołanych Grup Roboczych do procedury NK	9	10	11
Liczba przeprowadzonych /zleconych przez Zespół / warsztatów zajęć informacyjnych	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Zespół Interdyscyplinarny został powołany Zarządzeniem Wójta Gminy rozpowszechniał informacje o swojej działalności oraz o instytucjach, osobach i możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie. Informacje na ten temat mieszkańcy mogli znaleźć w OPS Sulików. Ulotki i broszury informacyjne były rozpowszechniane w miejscach ogólnie dostępnych na terenie gminy oraz w instytucjach działających w obszarze przemocy w rodzinie.

Ponadto ZI współpracował z wieloma instytucjami tj. Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądem Rejonowym, Prokuraturą Rejonową, szkołami, Niepublicznymi Zakładami Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej itp.

2.7. STAROŚĆ I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana, jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Według szacunków GUS subpopulacja osób niepełnosprawnych prawnie pod koniec 2009 roku wynosiła prawie 4,2 mln Polaków, w tym blisko 184 tys. dzieci do lat 16 z aktualnym orzeczeniem o niepełnosprawności, tak więc orzeczenie o niepełnosprawności posiadał co 9 Polak niezależnie od płci. Co trzeci niepełnosprawny prawnie posiadał orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a kolejne 30% osób posiadało orzeczenie o znacznym i lekkim stopniu niepełnosprawności. Dzieci do 16 roku życia stanowiły 4,4% ogółu populacji osób niepełnosprawnych prawnie.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych):

słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy. Ważny obszar działań realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej, który wspiera usługami opiekuńczymi osoby w wieku senioralnym.

Tabela 2.7.1. Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej i objętych usługami opiekuńczymi w gminie Sulików w latach 2012 – 2014.

Liczba osób skierowanych do Domu Pomocy Społecznej	2012	2013	2014
	1	1	0
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	6	6	10

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulikowie.

Wobec osób które wymagają całodobowej opieki stosuje się skierowanie do domu pomocy społecznej. Dobór placówki zależy od potrzeb osoby tam kierowanej i zawsze jest rozwiązaniem ostatecznym, kiedy wszystkie metody pracy środowiskowej okazują się niewystarczające. Kwestia osób niepełnosprawnych związana jest mocno z seniorami, wraz z wiekiem wzrasta liczba osób o ograniczonej sprawności. W działaniach dla tej grupy ważne są zarówno kwestie właściwej opieki - wystandaryzowane usługi opiekuńcze, jak i formy aktywizacji, tj. możliwość spotkań, aktywności ruchowej i kulturalnej.

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy.

W 2014 roku zwiększyła się w porównaniu do roku wcześniejszego (2013) dynamika w wybranych kategoriach pospolitych przestępstw kryminalnych (rozboje,

bójki i pobicia, kradzieże i kradzieże z włamaniem, zniszczenie mienia, uszkodzenia ciała) rejestrowanych w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji (KSIP), która osiągnęła poziom 111 %. W roku 2014 odnotowano 52 zdarzenia przestępcze w w/w kategoriach, gdzie rok wcześniej było ich 47.

Tabela.2.8.1 Przestępczość na terenie gminy w latach 2013 - 2014.

Wyszczególnienie	Bójki i pobicia	Kradzieże		Kradzieże z włamaniem	Uszkodzenia ciała	Zniszczenia mienia	Razem
		Kradzieże	W tym kradzieże samochodów				
Rok 2013	2	17	2	25	2	1	47
Rok 2014	2	18	1	28	2	2	52
Różnica	0	+ 1	- 1	+ 3	0	+ 1	+ 5
Dynamika	100%	106 %	50 %	112 %	100 %	200 %	111 %

Dane Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu

W zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej w 2014 roku na terenie gminy Sulików ujawniono 15 przestępstw narkotykowych, gdzie rok wcześniej było to 14 przypadków. W analizowanym okresie czasu na terenie gminy Sulików ujawniono 520 wykroczeń.

Tabela.2.8.2 Wykroczenia na terenie gminy w latach 2013 - 2014 roku.

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2013	+/-	Dynamika w %
Ujawniono wykroczeń	520	695	-175	74,82%
Wnioski o ukaranie do Sądów Rejonowych	95	74	+21	128,38%
Ukarano mandatami karnymi (łącznie)	207	431	-224	48,03%
Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu.	47	80	-33	58,75%
Przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	10	27	-17	37,04%
Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi na drogach	233	275	-42	84,73%
Przeciwko obyczajności publicznej	23	72	-49	31,94%

Przeciwko mieniu (kradzież, zniszczenie mienia)	155	126	+29	123,02%
Przeciwko urządzeniom użytku publicznego	9	31	-22	29,03%
Przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości	23	65	-42	35,38%
Przeciwko innym przepisom	19	15	+4	126,67%
Pouczono	71	102	-31	69,61%

Dane Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu

Stan bezpieczeństwa w zakresie ruchu drogowego uległ poprawie zanotowano nieco mniej kolizji i wypadków drogowych.

Tabela.2.8.3 Bezpieczeństwo na drogach w latach 2013-2014.

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2013	+/-	Dynamika w %
Wypadki drogowe	2	3	- 1	66,67%
Kolizje drogowe	38	40	-2	95%
Ilość osób rannych	2	3	-1	66,67%
Ilość ujawnionych nietrzeźwych kierujących	30	36	- 6	83,33%

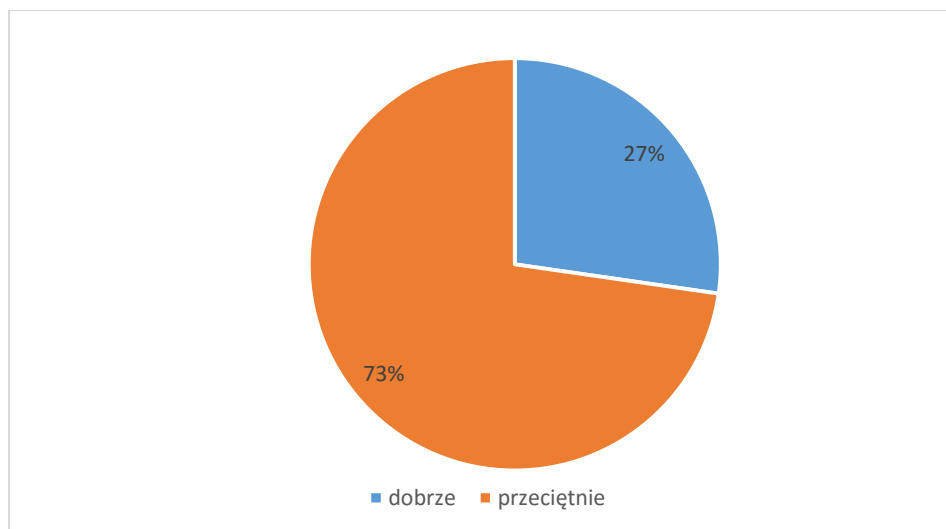
Dane Komendy Powiatowej Policji w Zgorzelcu

2.9. LOKALNE PROBLEMY Z PERSPEKTYWY LIDERÓW

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą, którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta wypełniona poprzez osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi reprezentujące wybrane instytucje lokalne, takie jak: podmioty samorządowe, pozarządowe, placówki oświatowe pracowników socjalnych OPS, radnych. W sumie podczas zrealizowanych warsztatów wypełniono 12 kwestionariuszy ankiet, który stały się podstawą do konstrukcji poniższej analizy.

W ujęciu metodologicznym wykorzystano badanie liderów społecznych jako tych, których cechuje najwyższy poziom świadomości socjalnej przydatnej w tego typu analizach. Jednocześnie fakt że pochodzą oni z różnych środowisk m.in. organizacji pozarządowych gwarantował partycypacyjne podejście do realizowanej diagnozy.

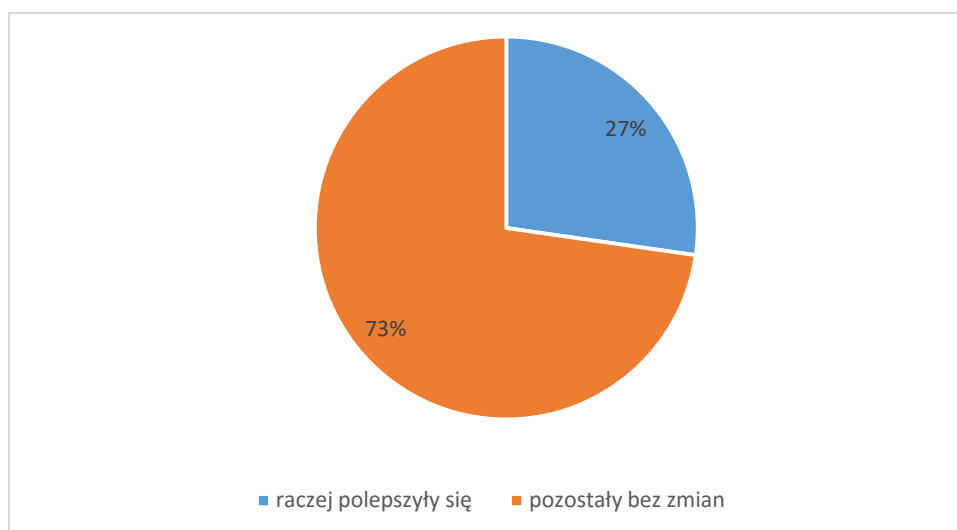
Wykres 2.9.1. Warunki życia w gminie.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Na pytanie, jak oceniają Państwo aktualnie warunki życia mieszkańców (osób i rodzin), (73%) osób pytanych udzieliło odpowiedzi, że są przeciętne, (27%) – dobre.

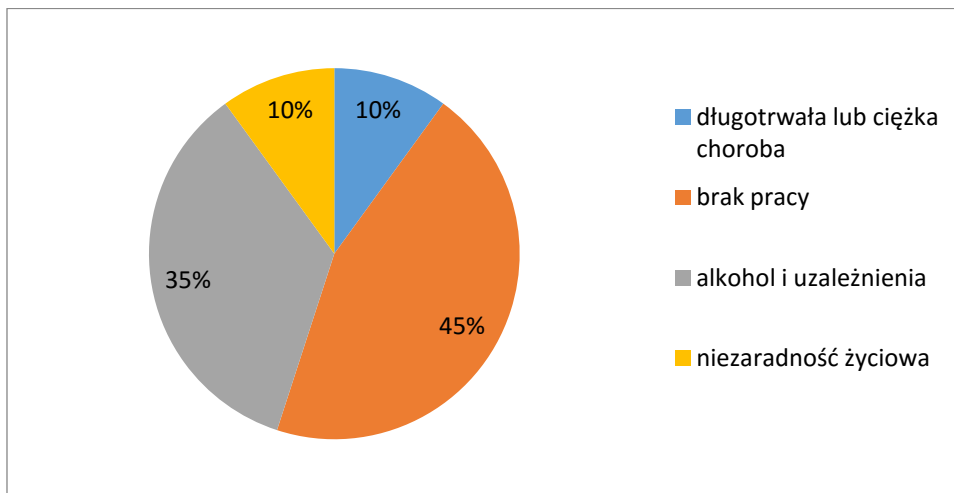
Wykres 2.3.2. Ocena warunków życia mieszkańców gminy

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Zdecydowana większość ankietowanych uznała, że warunki życia mieszkańców (osób i rodzin) w stosunku do poprzedniego roku pozostały bez zmian (73%) badanych, (27 %) stwierdziło raczej poprawę.

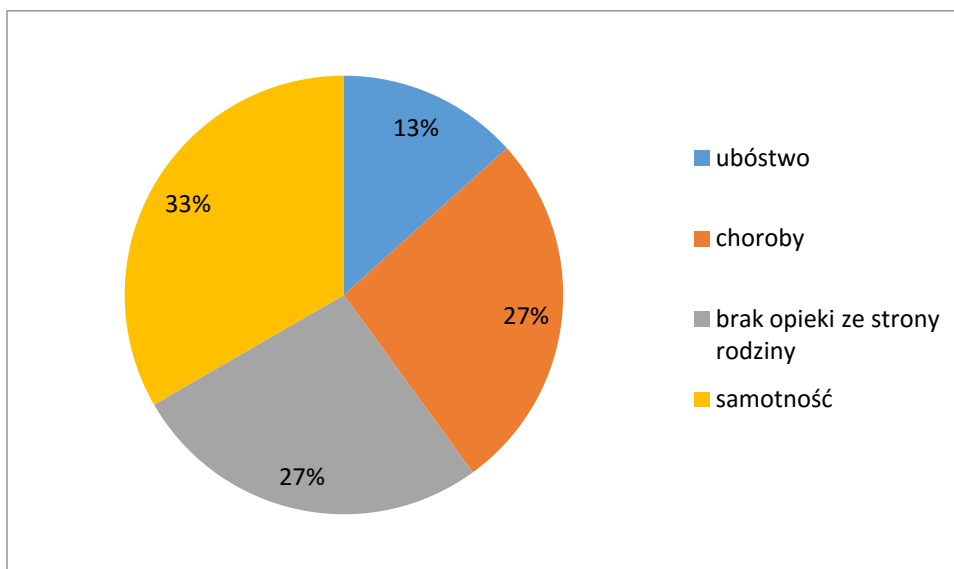
Wykres 2.9.3. Ocena głównych przyczyn problemów społecznych mieszkańców gminy powodujących trudne warunki życia

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając, główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujących trudne warunki życia (45%) ankietowanych uznało brak pracy, (35%) alkohol i uzależnienia, natomiast (10%) wskazało na niezaradność życiową.

Wykres 2.9.4. Problemy społeczne dotyczące osoby starsze i niepełnosprawne z terenu gminy

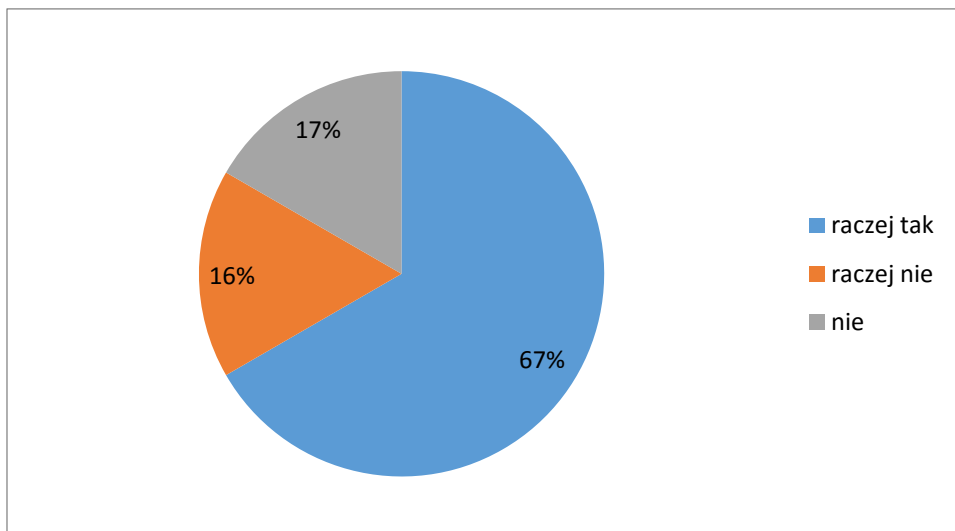

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowanie najwięcej ankietowanych uznało, że problemami najczęściej dotykającymi osoby starsze i niepełnosprawne są choroby (27%). W dalszej

kolejności respondenci wskazywali na samotność (33%), brak opieki ze strony rodziny i ubóstwo oceniono na poziomie po (27 % i 13 %).

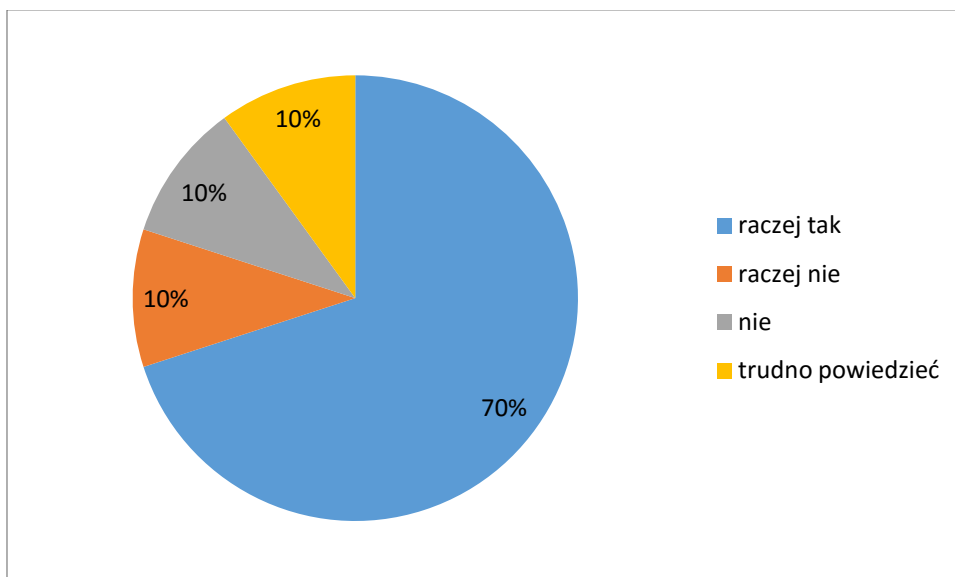
Wykres 2.9.5. Ocena oferty pomocy osobom starszym w środowisku lokalnym.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na pytanie, czy oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, respondenci udzielili następujących odpowiedzi: raczej nie (16%), nie (17%), raczej tak (67%)

Wykres 2.9.6. Ocena oferty pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

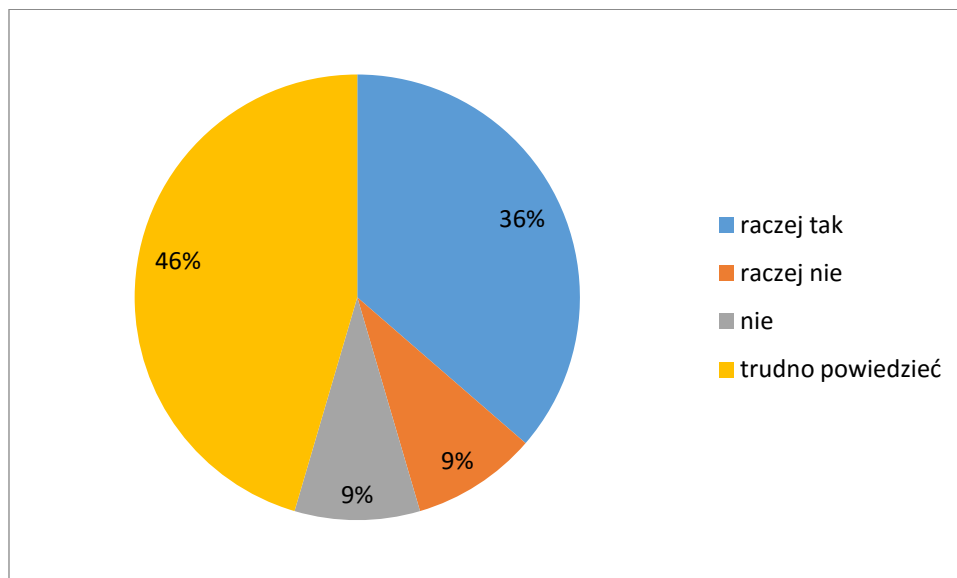

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Aż (70 %) respondentów oceniło pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie za raczej wystarczającą. (10 %) oceniło że oferta pomocy raczej jest wystarczająca,

a kolejne (10%) że nie jest wystarczająca. Natomiast pozostali ankietowani uznali, że trudno im się na ten temat wypowiedzieć (10 %).

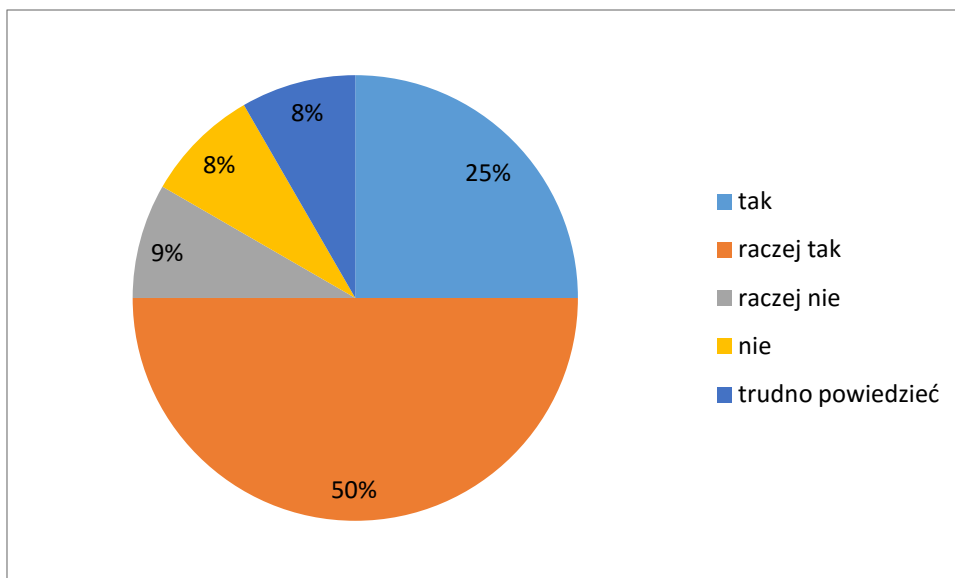
Wykres 2.9.7. Ocena oferta pomocy osobom chorym psychicznie (m.in. dostęp do ochrony zdrowia) w gminie.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Ankietowani zdecydowanie najczęściej razy wskazywali, że oferta pomocy osobom chorym psychicznie (m.in. dostęp do ochrony zdrowia) jest raczej wystarczająca (36 %) i raczej nie jest wystarczająca (9 %), aż (46%) stwierdziło, że trudno jej na tak postawione pytanie jednoznacznie odpowiedzieć.

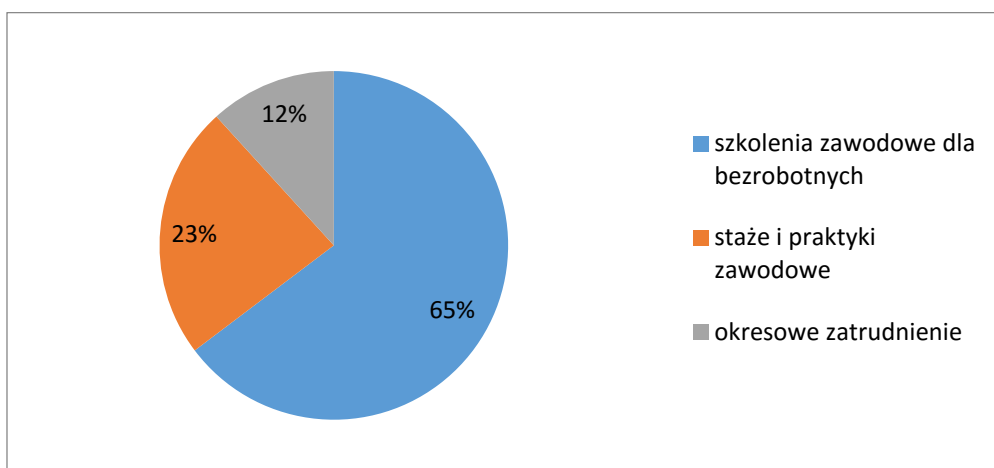
Wykres 2.9.8. Ocena oferty pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, lecznicza) realizowana na terenie gminy.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na pytanie, czy według Pani/Pana oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, lecznicza) realizowana w gminie jest wystarczająca? Oceny są następujące (50 %) stwierdza że raczej tak, (25%) tak, (9 %) twierdzi że raczej nie,(8%) że nie, tyle samo (9 %) wybiera opcję trudno powiedzieć.

Wykres 2.9.9. Ocena działań podejmowanych na poziomie gminy które przyczyniłyby się do spadku bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

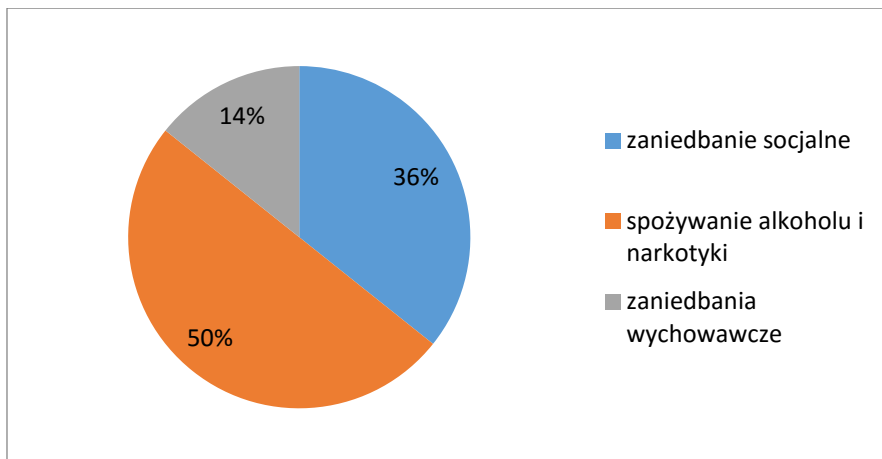

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Zdecydowana większość (65%) jest za szkoleniem zawodowym w tym doradztwem z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej dla bezrobotnych. (12 %) respondentów stanęła na stanowisku, że okresowe zatrudnienie to jedno z ważniejszych działań podejmowanych na poziomie gminy które w najwyższym

stopniu przyczyniłoby się do spadku bezrobocia i aktywizacji zawodowej.(23 %) jest za stażami i praktykami zawodowymi.

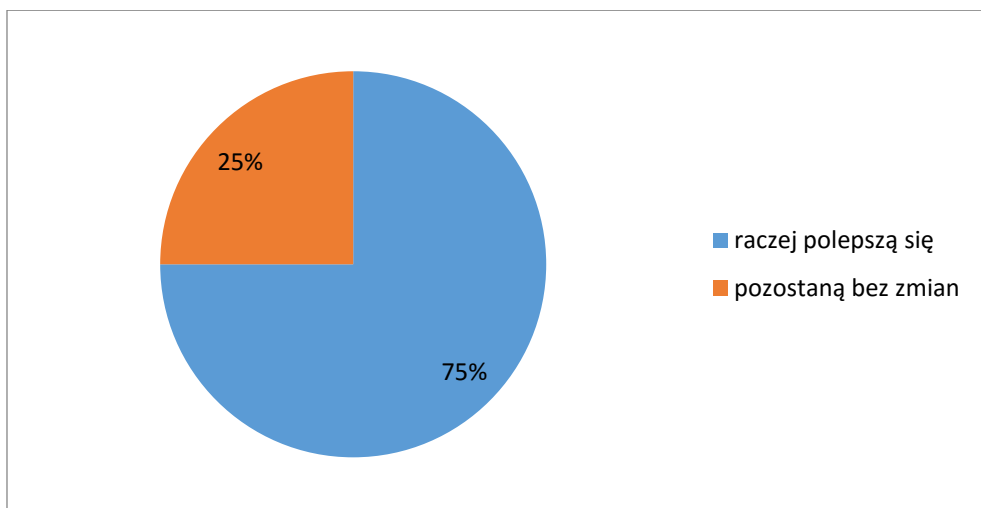
Wykres 2.9.10. Zestawienie negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży które są najczęściej dostrzegane w gminie.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Na pytanie, jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej ankietowani w (14 %) wskazali zaniedbania wychowawcze, spożywanie alkoholu narkotyków (50 %) oraz zaniedbania socjalne, (36 %).

Wykres 2.9.11. Prognoza zamiany warunków życia.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Aż (75%) osób uczestniczących w badaniu stwierdziło, że w przeciągu następnych kilku lat warunki życia mieszkańców (osób i rodzin) w gminie polepszą się. (25%) ocenia że się raczej pozostaną bez zmian.

Badani liderzy wskazywali obszary problemowe, które wymagają rozwiązań m.in. zwrócono uwagę na kondycję szkolnictwa, dodatkowe zajęcia i wsparcie gminy w pomoce dydaktyczne. Dużą rolę przywiązuje się także do właściwego startu młodych ludzi w dorosłe życie, zwraca uwagę na aktywizację i walkę z bezrobociem u młodzieży. Przyjmuje się także uważa że należy poprawić współpracy pomiędzy instytucjami. Działania, które powinien podjąć samorząd terytorialny by mieszkańcom żyło się lepiej to działania na rzecz rozwoju gospodarczego gminy, pozyskania inwestorów. Z uwagi na proces starzenia się lokalnej społeczności liderzy zwracają uwagę na konieczność rozwoju infrastruktury socjalnej dla seniorów, która będzie dostępna na terenie całej gminy.

3. CZĘŚĆ ANALIZY STRATEGICZNEJ

Część ta zawiera ocenę wdrożenia poprzedniego dokumentu strategicznego, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), prognozę problemów społecznych na najbliższy okres programowania oraz zasoby służące rozwiązywaniu problemów społecznych.

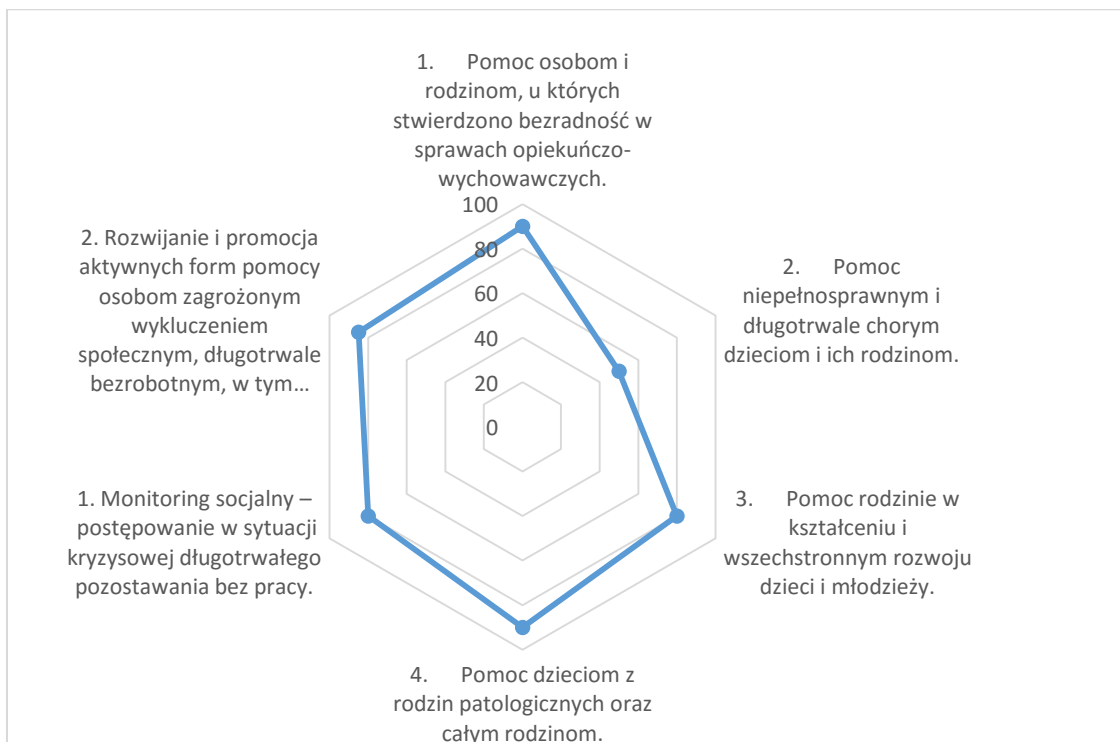
3.1. OCENA WDROŻENIA OSTATNIEJ STRATEGII.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2007 - 2013 została oceniona przez koordynatora dokumentu.

Przejrzysty układ dokumentu składający się z części diagnostycznej i programowej pozwala także po latach realizacji na odniesienie się zarówno do diagnozy problemów społecznych jak i możliwości ich rozwiązywania przez struktury samorządu terytorialnego. Do oceny zostało wykorzystane narzędzie diagnostyczne OPWS.S.2015 pozwalające na samoocenę wdrożenia w skali punktowanej od 0 do 100, gdzie zero oznacza bard działań we wskazanym zakresie, natomiast 100 oznacza pełne wdrożenie.

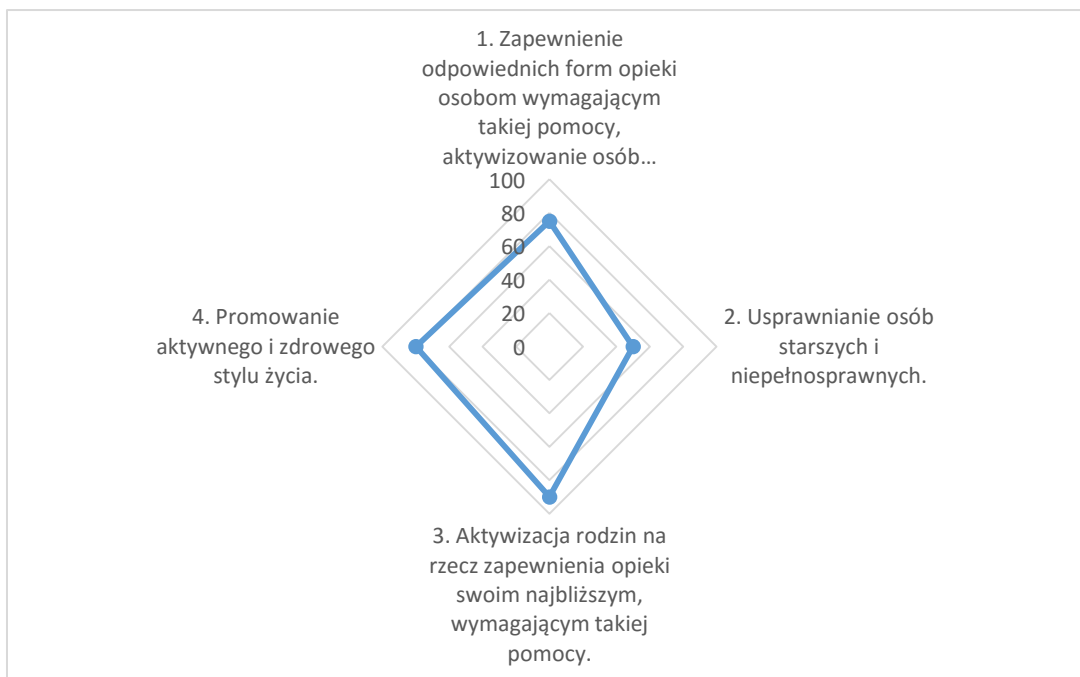
W ocenie koordynatora misja oraz cele dokumentu odpowiadały istniejącym potrzebom.

Wykres.3.1.1. Cel strategiczny 1 i 2 : Pomoc rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych

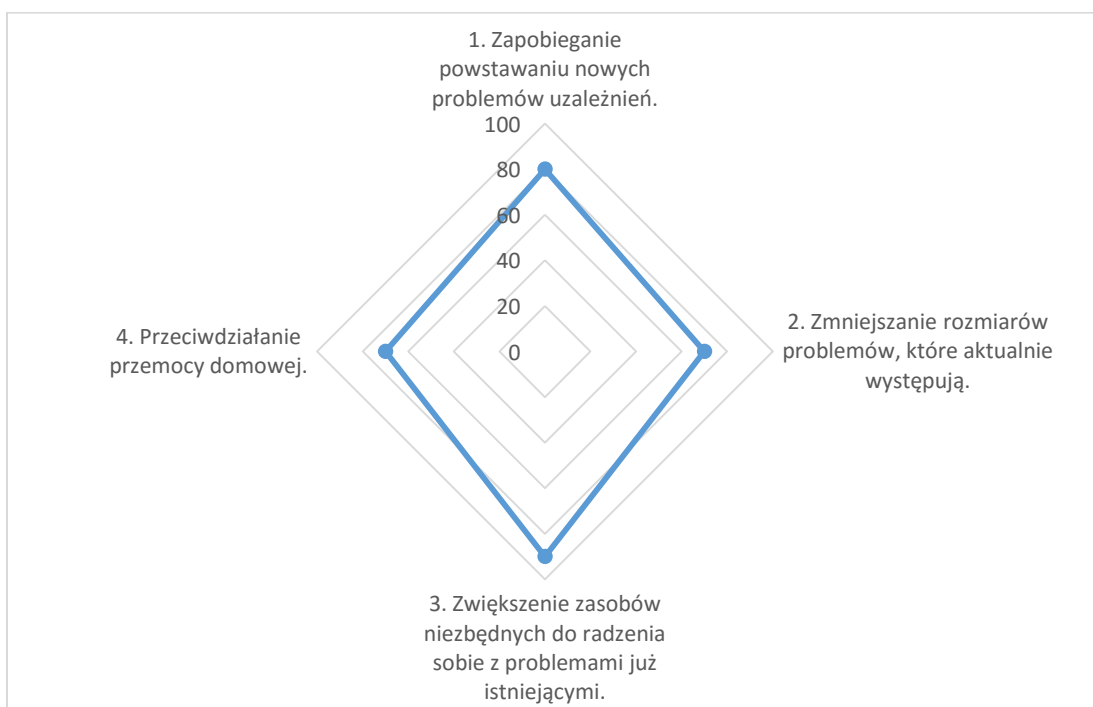
Dane na podstawie narzędzia OPWS.S.2015

Wykres.3.1.2. Cel strategiczny 3: Utrzymanie osób terminalnie chorych, starszych i niepełnosprawnych jak najdłużej w środowisku zamieszkania lub zapewnienie im opieki w placówkach całodobowych

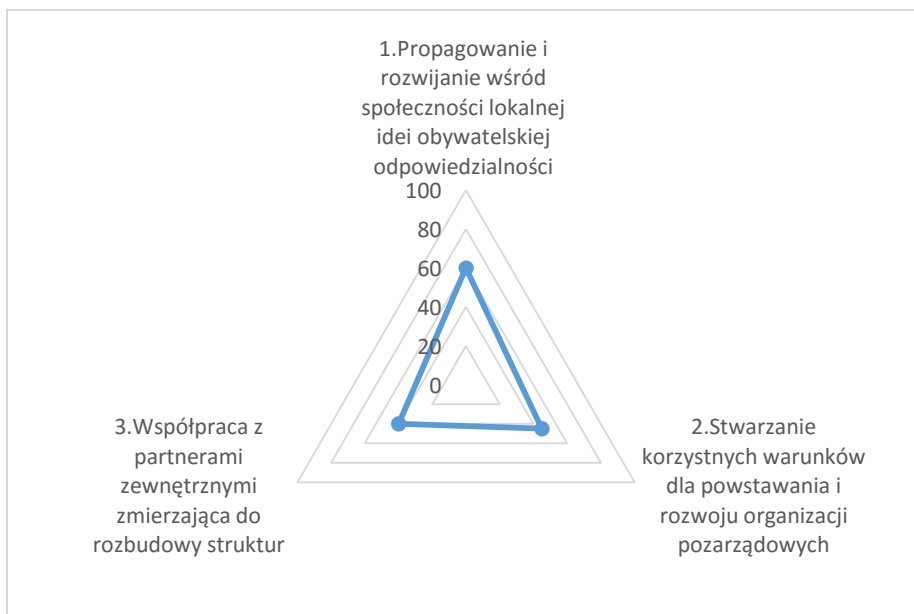
Dane na podstawie narzędzia OPWS.S.2015

Wykres.3.1.3 Cel operacyjny 4: Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Dane na podstawie narzędzia OPWS.S.2015

Wykres.3.1.4. Cele strategiczny 5 : Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym

Dane na podstawie narzędzia OPWS.S.2015

3.1.1. Ocena trafności

W ocenie koordynatora Strategii cele strategii w znacznym stopniu odpowiadały na zmieniające się potrzeby i problemy społeczne. Cele strategii zostały trafnie określone i skutecznie realizowane przez gminę.

3.1.2. Ocena efektywności

W ocenie GOPS poniesione nakłady środków na realizację były wystarczające. W celu zwiększenia efektywności w obszarze pomocy społecznej i terapeutycznej należałoby poszerzyć kadrę.

3.1.3. Ocena użyteczności

Z informacji zwrotnej wynika, iż poszerzenie oferty usług dla różnych grup społecznych na terenie gminy wpłynęło na pozytywne postrzeganie działań i zwiększyło zadowolenie społeczne.

3.1.4. Ocena trwałości

W trakcie realizacji strategii osiągnięto:

- wysoki poziom integracji lokalnej społeczności,
- dobra współpraca instytucji samorządowych i pozarządowych,
- znaczny odsetek absolwentów szkół wyższych

3.1.5. Problemy których nie udało się pokonać

Koordynator zwraca uwagę, że nie wszystkie zamierzone cele zostały w pełni zrealizowane. Przyczyniły się do tego:

- wysoki poziom bezrobocia,
- ograniczone możliwości finansowe gminy,
- brak lokali socjalnych,
- bariery instytucjonalno-infrastrukturalne ograniczające integrację społeczną osób niepełnosprawnych

3.2. ANALIZA SWOT.

Planowanie strategiczne posiada też swoje specyficzne instrumenty z zakresu analizy strategicznej, które są wykorzystywane do konstrukcji diagnozy w strategii rozwiązywania problemów społecznych. Analiza SWOT jest postępowaniem badawczym spełniającym najważniejsze funkcje diagnostyczne, pozwala na ocenę całości ale jednocześnie wskazuje na słabe punkty systemu które z czasem można przełożyć na konkretne rozwiązania. Zakres analizy jest odnoszony zarówno do czynników wewnętrznych jak szeroko rozumianej rzeczywistości zewnętrznej. W procesie tej analizy stosuje się zasadniczo dwa kryteria oceny czynników wpływających na rzeczywistość tj. rodzaj skutku rzeczywistego lub potencjalnego oddziaływania danego czynnika na organizację, oraz szeroko rozumianą lokalizację czynnika względem organizacji, stosując złożone postępowanie dyskryminacyjne uzyskuje się cztery grupy czynników, których pierwsze litery angielskich nazw składają się na nazwę metody, tzn.: mocne (Strengths) i słabe strony organizacji (Weaknesses) oraz szanse (Opportunities) i zagrożenia w jej otoczeniu (Threats).

Analiza SWOT została przeprowadzona w oparciu o spotkania warsztatowe zorganizowane w czerwcu 2015 w Sulikowie. Zespoły uzgodniły kluczowe dla środowiska kwestie, które pogrupowano wg kategorii właściwych dla analizy, oceniając odpowiedź lokalnego systemu polityki społecznej na występujące potrzeby społeczne. Analizując wewnętrzne uwarunkowania oceniano w szczególności:

- istniejącą infrastrukturę społeczną;
- jakość realizowanych usług;
- specjalizację kadr służb społecznych;
- kondycję organizacji pozarządowych ;
- postawy beneficjentów systemu;

Poddając analizie uwarunkowań zewnętrznych oceniano w szczególności:

- ramy prawne funkcjonowania systemu polityki społecznej;
- finansowanie systemu;
- istniejące programy mające wpływ na samorząd lokalny;
- współpracę z innymi podmiotami w rozwiązywaniu kwestii społecznych;
- postawy społeczne wobec poszczególnych problemów;
- rolę środków masowego przekazu.

Analizę prowadzono w trzech obszarach, które uznano za kluczowe dla lokalnej polityki społecznej tj:

- Obszar 1: Rodzina, opieka nad dziećmi, młodzież
- Obszar 2: Marginalizacja społeczna (bezrobocie, ubóstwo, bezdomność, uzależnienia);
- Obszar 3: Starość i niepełnosprawność;

W każdym obszarze wskazywano po pięć czynników (po pięć słabych i mocnych oraz po pięć szans i zagrożeń. Wskazywane przez zespoły czynniki rangowano uwzględniając zasięg oddziaływania poszczególnych elementów ważąc je do wartości jeden. Im większa była siła oddziaływania danego czynnika tym więcej punktów mu przyznawano.

3.2.1. Obszar: Rodzina, opieka nad dziećmi, młodzież;

Uwarunkowania wewnętrzne lokalnej polityki społecznej

Mocne strony	Słabe strony
Asystentura i wsparcie rodzin	Brak lokali socjalnych
Sieć świetlic wiejskich	Ograniczony przepływ informacji
Różnorodność i wielość organizacji pozarządowych działających na terenie miasta	Brak lokalnych miejsc pracy
Spotkania biblioteczne	Ograniczone środki finansowe
Działalność klubów sportowych i ośrodka kultury	Ograniczona liczba liderów

Uwarunkowania zewnętrzne lokalnej polityki społecznej

Szanse	Zagrożenia
Programy profilaktyczne realizowane ze środków zewnętrznych	Ubożenie rodzin powodowane m.in. niskimi zarobkami
Środki zewnętrzne – finanse na projekty z UE	Zmiana przepisów odpłatności za przedszkola
Stabilność prawa w obszarze pomocy społecznej	Brak opieki medycznej w szkołach
Karta Dużej Rodziny, Program Dożywienia	Deficyt specjalistycznych kadr – pedagodzy, psychologzy przy wzroście liczby potrzebujących
Zwiększająca się świadomość społeczna i obywatelska	Funkcjonujące w społeczeństwie stereotypy

3.2.2. Obszar: Marginalizacja społeczna (bezrobocie, ubóstwo, bezdomność, uzależnienia);

Uwarunkowania wewnętrzne lokalnej polityki społecznej

Mocne strony	Słabe strony
Możliwość współpracy z PUP	Nielegalne zatrudnienie (praca na czarno)
Rozwój sieci placówek opieki dziennej nad dzieckiem	Brak lokali komunalnych
Dostępność do leczenia odwykowego	Niskie kwalifikacje bezrobotnych
Współpraca lokalna	Deficyt środków finansowych na system wsparcia
Wykwalifikowana kadra OPS	Funkcjonująca wyuczona bezradność i uzależnienie od pomocy

Uwarunkowania zewnętrzne lokalnej polityki społecznej

Szanse	Zagrożenia
Bliskość miejsc pracy za granicą kraju	Dziedziczenie bezradności społecznej
Rozwój ekonomii społecznej	Migracja w poszukiwaniu pracy
Możliwość pozyskiwania środków finansowych z UE	Niskie kryterium dochodowe w systemie pomocy społecznej
Potencjał organizacji pozarządowych	Brak skutecznej polityki rządowej w zakresie rozwoju lokali socjalnych
Wzrost świadomości decydentów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	Ograniczone możliwości zatrudnienia dla młodzieży

3.2.3.Obszar: Starość i niepełnosprawność;

Uwarunkowania wewnętrzne lokalnej polityki społecznej

Mocne strony	Słabe strony
Dostęp do ochrony zdrowia	Brak miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami
Aktywny Związek Emerytów i Rencistów	Brak wsparcia dla osób samotnych
Wykwalifikowana kadra służb publicznych i podmiotów pozarządowych	Brak szerszej oferty skierowanej do osób starszych
Grupy odnowy wsi na terenie sołectw	Izolacja społeczna seniorów
Działalność parafialnego koła Caritas	Brak wolontariatu adresowanego do starszych i osób z niepełnosprawnościami

Uwarunkowania zewnętrzne lokalnej polityki społecznej

Szanse	Zagrożenia
Korzystne połączenia komunikacyjne	Starzenie się społeczeństwa
Rozwijający się wolontariat	Brak polityki krajowej sprzyjającej tworzeniu mieszkań chronionych
Możliwość pozyskiwania środków finansowych rządowych (ASOS,	Deficyty w przepływie informacji o uprawnieniach

WIGOR) i z UE	
Rozwój podmiotów ekonomii społecznej	Niski poziom świadczeń rentowych i emerytalnych
Rozwój form aktywizacji i partycypacji osób starszych	Niska liczba lekarzy geriatrów, oddziałów geriatrycznych i miejsc dla osób przewlekle chorych

3.3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ STRATEGII.

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

3.3.1. Instytucje samorządowe i placówki.

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszczący się w Sulikowie. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest Urząd Gminy Sulików. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Kadra zatrudniona w GOPS licząca 13 osób, regularnie uczestniczy w formach doskonalenia i podnoszenia swoich kwalifikacji.

3.3.2 Organizacje pozarządowe

Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi dotyczy realizacji zadań publicznych, określonych w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w zakresie odpowiadającym zadaniom gminy i ma charakter współpracy finansowej i niefinansowej.

Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi

organizacjami w zakresie zlecenia realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej organizacji oraz doradztwa i konsultacji.

3.4. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I PROGNOZA ZMIAN SPOŁECZNYCH.

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprojektować działania, są dysfunkcje występujące w rodzinach. Rodzinę należy wzmocnić tak, aby w skuteczniejszy sposób mogła opierać się pojawiającym się kryzysom. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom niepełnosprawnym i starszym – grupom zwiększającym się na terenie gminy i zarazem szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Równie ważne jest przeciwdziałanie bezrobociu prowadzącemu do ubóstwa i stwarzającemu zagrożenie bezdomnością. Istotnym zagadnieniem jest także przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności.

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływa również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Samorząd powinien prowadzić i rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 mln w 2010r. do co najmniej 9,6 mln w roku 2035, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Zgodnie z prognozami ludności na wskazanym terenie przewiduje się wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Mimo obecnie dobrej sytuacji demograficznej gminy należy zakładać, że w kolejnych latach nasili się zjawisko problemów społecznych dotyczących tej grupy społecznej. Do problemów tych należą przede wszystkim: samotność, choroby, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności, uzależnienie funkcjonalne, które pogłębia brak – w dostatecznej ilości i odpowiednich rodzajów – sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego.

Jednym z ważniejszych czynników określających rozwój społeczeństwa jest stały wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne ludności obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia. Obserwowane trendy dążenia dużych grup ludności do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwalają sądzić, że dane dotyczące wykształcenia z roku na rok będą ulegały znaczącej poprawie. Dotyczy to jednak głównie osób z wykształceniem średnim, które uzyskują wykształcenie wyższe. Opisane tendencje dotyczące kształcenia dorosłych nie dotyczą niestety osób starszych z wykształceniem podstawowym.

Potencjał społeczny środowiska lokalnego jest będzie jednym z najważniejszych elementów kształtujących przestrzeń polityki społecznej. Aktywność obywateli koncentrująca się m.in. w działaniach organizacji pozarządowych należy wspierać poprzez rozmaite instrumenty, które będą miały wpływ na rozwój osobowy organizacji i szersze ich włączenie w nurt życia publicznego.

Konieczne są zmiany polegające na odejściu od świadczenia usług opiekuńczych i ratownictwa społecznego, które poprzez rozbudowany system działań osłonowych bardziej utrwalał zjawisko bezradności społecznej niż aktywizował do działania. Zmiana oznacza także stopniowe zwiększenie znaczenia samego procesu zarządzania polityką społeczną wobec dotychczasowego nacisku kładzionego na proces jej bezpośredniego wykonawstwa.

W procesie tym bardzo ważne jest nowe określenie roli organizacji pozarządowych w ciągu najbliższych lat oraz systematyczne inwestycje w budowę kapitału społecznego w szczególności poprzez edukację osób dorosłych.

W związku z tym, że zgodnie z prognozami liczby ludności na wskazanym terenie roku, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie się zwiększała można założyć, że nastąpi wzrost liczby osób niepełnosprawnych na tym terenie. Niepełnosprawni są i pozostaną grupą silnie zróżnicowaną, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków i sytuacja ta w najbliższych latach nie ulegnie szczególnym zmianom. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia. Co wskazuje na kolejne wyzwania dla lokalnej polityki społecznej.

Spżycie alkoholu stopniowo staje się sposobem na złagodzenie psychicznych problemów odczuwanych przez daną osobę, a tym samym jednym z dominujących środkiem na pokonanie codziennych przeciwności i kłopotów. Niebagatelne znaczenie mają problemy materialne wywołane głównie brakiem zatrudnienia. W konsekwencji jego wzrostu można oczekiwać wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych używek.

Wydaje się, że w perspektywie najbliższych lat, nadal kwestia ta pozostanie poważnym wyzwaniem dla kształtowania lokalnej polityki społecznej i stąd konieczne będą działania profilaktyczne dla całej populacji szczególnie dzieci i młodzieży, jak interwencyjne wobec osób nadużywających alkoholu.

Do jednych z najczęstszych przyczyn przemocy w rodzinie zaraz po braku umiejętności panowania nad gniewem i złością, zalicza się uzależnienie od alkoholu. W związku z tym, że w kolejnych latach problem uzależnienia alkoholowego prawdopodobnie będzie się pogłębiał bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, to należy zakładać, że nasili się również zjawisko przemocy w rodzinie.

Zważywszy na sytuację społeczną i gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezrobocia może w ciągu najbliższych lat wzrastać, stąd konieczne są działania uprzedzające tę sytuację - oczywiście w tych przypadkach, w których jest to możliwe - m.in. poprzez projekty zawierające naukę gospodarowania zasobami

finansowymi. Nawet, jeżeli poziom bezrobocia do 2020 roku, zacznie spadać to nadal pozostanie szereg osób nieprzystosowanych do pozostawania w zatrudnieniu, dla tej grupy trzeba będzie zaplanować działania korzystając z rozwiązań, jakie stwarza ekonomia społeczna.

Tabela 3.4.1. Prognoza problemów społecznych.

Problemy społeczne	Prognoza zmian w stosunku do stanu obecnego
Niepełnosprawność	Wzrost
Uzależnienia	Wzrost/Stagnacja
Bezrobocie	Możliwy spadek
Ubóstwo	Stagnacja
Bezdomność	Stagnacja
Przestępczość	Wzrost
Przemoc w rodzinie	Wzrost /Stagnacja

Źródło: Opracowanie własne.

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie. W związku z tym, że zakłada się w kolejnych latach możliwy spadek bezrobocia, to należy również zakładać pewną stagnację dochodów własnych gospodarstw domowych. Ich spadek zamożności może być związany z systematycznymi ale niskim dochodami.

Nie prognozuje się zmian w tym zakresie bezdomności. Ewentualny wzrost liczby osób bezdomnych może wynikać z: prognozowanej stagnacji ubóstwa – niskie dochody mogą nie wystarczyć na pokrycie opłat czynszowych za mieszkanie. Wysoka zaległość z tego tytułu może być z kolei powodem do eksmisji, która jest już tylko krokiem do bezdomności; prognozowanego wzrostu uzależnień – osoby uzależnione od alkoholu lub narkotyków mogą być nieakceptowane przez członków rodziny i mogą zostać przez nich odrzucone.

Niskie dochody i mimo wszystko grupa osób pozostająca bez pracy może przyczynić się głównie do wzrostu liczby przestępstw w zakresie włamań i drobnych kradzieży. Z kolei uzależnienia od środków odurzających (tj. alkohol, narkotyki) mogą być główną przyczyną bójek i rozbojów.

Diagram 3.4.1 . Związek zidentyfikowanych problemów społecznych z programowaniem działań

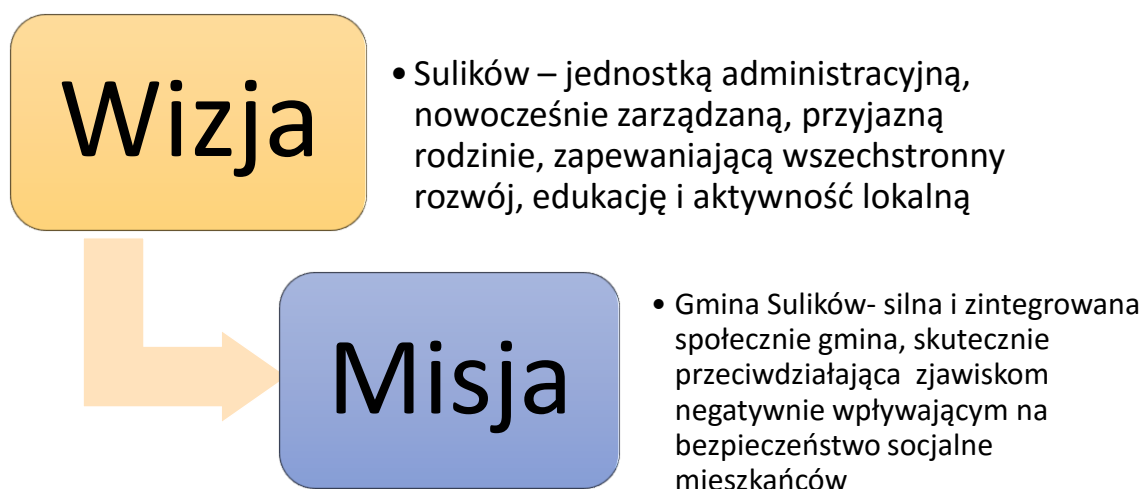

Powyższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

4. CZĘŚĆ PROJEKCYJNA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

4.1. MISJA I WIZJA

Zespół przygotowujący strategię uznał, że misja wyznaczona w poprzednim dokumencie strategicznym: **Gmina Sulików- silna i zintegrowana społecznie gmina, skutecznie przeciwdziałająca zjawiskom negatywnie wpływającym na bezpieczeństwo socjalne mieszkańców** jest nadal aktualna i powinna być jedynie uzupełniona o wizję która przyjęła kształt dążeń środowiska lokalnego: Sulików – jednostką administracyjną, nowoczesnie zarządzaną, przyjazną rodzinie, zapewniającą wszechstronny rozwój, edukację i aktywność lokalną. Istotnych zmian dokonano na poziomie celów, działań i monitoringu.

4.2. Cele strategiczne i zadania

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI STRATEGICZNYMI

Gmina Sulików- silna i zintegrowana społecznie gmina, skutecznie przeciwdziałająca zjawiskom negatywnie wpływającym na bezpieczeństwo socjalne mieszkańców poprzez:

Ograniczanie skutków ubóstwa i działanie na rzecz ograniczenia tego zjawiska w przyszłości

Poprawa sytuacji na rynku pracy w gminie i przeciwdziałanie negatywnym skutkom

Wsparcie dla rodzin dysfunkcyjnych oraz zagrożonych przemocą w rodzinie

Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich rodzin w życiu społecznym

Rozwój kapitału społecznego

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Cel strategiczny nr 1					
Ograniczanie skutków ubóstwa i działanie na rzecz ograniczenia tego zjawiska w przyszłości					
Lp	Zadania	Realizatorzy	Nakłady	Wskaźniki osiągnięcia celu	Okres realizacji
1	Działania ratunkowe polegające na udzielaniu doraźnej pomocy w formie pieniężnej - świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, zasiłków i stypendiów dla dzieci i młodzieży.	Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Ilość(kwota) przyznanych świadczeń	Praca ciągła
2	Działania polegające na udzielaniu świadczeń w formie niepieniężnej - dotacja na posiłki dzieci w szkole, zakup podręczników, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.	jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Partnerzy: Instytucje rządowe,	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Ilość(kwota) przyznanych świadczeń	Praca ciągła
3	Łagodzenie skutków ubóstwa poprzez organizowanie robót publicznych i organizowanie prac społecznie użytecznych.	naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów	Praca ciągła
4	Praca socjalna z beneficjentami mająca na celu wskazanie umiejętnego sposobu odkrycia i wykorzystania ich własnych zasobów (praca socjalna,	uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Ilość osób biorących udział w spotkaniach	Praca ciągła

	wsparcie psychologiczne, doradztwo zawodowe).				
5	Stałe doskonalenie współpracy pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa.		Bezinwestycyjne	Ilość spotkań, Ilość wspólnych projektów	Praca ciągła
6	Opracowanie i realizacja Programu Wsparcia Rodziny		Budżet gminy, budżet państwa	Zgodnie ze sprawozdaniem	Praca ciągła
<p>Cel strategiczny nr 2 Poprawa sytuacji na rynku pracy w gminie i przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia</p>					
Lp	Zadania	Realizatorzy	Nakłady	Wskaźniki osiągnięcia celu	Okres Realizacji
1	Podjęcie działań na rzecz powstawania nowych miejsc pracy w gminie.	Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Ilość nowych miejsc pracy, Ilość zorganizowanych szkoleń, kursów	Praca ciągła
2	Współpraca z PUP i organizacjami pozarządowymi w celu przygotowania i realizacji projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (organizowanie szkoleń, przekwalifikowanie).	jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Partnerzy: Instytucje	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Ilość szkoleń, Ilość nowych podmiotów gospodarczych	Praca ciągła

3	Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, przygotowanie zawodowe).	rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Ilość osób otwierających działalność gospodarczą	Praca ciągła
4	Organizowanie pomocy psychologa w celu eliminacji negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.	uwzględnieni em organizacji pożytku publicznego	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Ilość udzielonych porad	Praca ciągła
5	Działania informacyjne i konsultacyjne na terenie urzędu gminy dla bezrobotnych poszukujących pracy.		Budżet gminy, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Ilość spotkań	Praca ciągła
6	Podjęcie działań związanych z utworzeniem lokalnego klubu pracy		Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	Powstanie klubu pracy Liczba beneficjentów,	Praca ciągła
Cel strategiczny nr 3					
Wsparcie dla rodzin dysfunkcyjnych oraz zagrożonych przemocą w rodzinie					
Lp	Zadania	Realizatorzy	Nakłady	Wskaźniki osiągnięcia celu	Okres realizacji
1	Informowanie rodzin o dostępnych formach pomocy.	Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Liczba spotkań	Praca ciągła
2	Promocja wartości rodzinnych.	gminnego, w tym jednostki organizacyjne	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Liczba spotkań, Liczba	Praca ciągła

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulików na lata 2015-2020

		pomocy społecznej.	budżet państwa	uczestników	
3	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie nowoczesnych metod wychowawczych.	Partnerzy: Instytucje rządowe, naukowe,	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba spotkań dotycząca profilaktyki opiekuńczo-wychowawczej	Praca ciągła
4	Koordinacja działań i współpraca ośrodka pomocy społecznej, szkoły, instytucji kościelnych w zakresie wsparcia udzielanego rodzinie.	samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, ilość wspólnych projektów,	Praca ciągła
5	Działania korekcyjno - edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie.	pożytku publicznego	Bezinwestycyjne	Liczba zrealizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych, Liczba osób objętych wsparciem specjalistycznym w tym sprawców przemocy, dorosłych ofiar przemocy i dzieci	Praca ciągła
6	Opracowanie i realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie		Budżet gminy, budżet państwa	Zgodnie ze sprawozdaniem	Praca ciągła

Cel strategiczny nr 4					
Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich rodzin w życiu społecznym					
Lp	Zadania	Realizatorzy	Nakłady	Wskaźniki osiągnięcia celu	Okres realizacji
1	Rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych.	Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów	Praca ciągła
2	Podjęcie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych uniemożliwiających dostęp do dóbr i usług osobom starszym i niepełnosprawnym.	samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Liczba usuniętych barier architektonicznych	Praca ciągła
3	Pomoc w integracji lokalnych opiekunów rodzinnych.	Partnerzy: Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów,	Praca ciągła
4	Promowanie mieszkań chronionych dających możliwość utrzymania maksymalnie długiej samodzielności.	, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba beneficjentów, Liczba i kwota udzielonych dofinansowań	Praca ciągła
5	Wsparcie dla oddolnych inicjatyw integracyjnych i kulturalnych osób starszych i niepełnosprawnych (grupy samopomocowe, Kluby		Bezinwestycyjne	Liczba beneficjentów, Ilość zorganizowanych imprez międzypokolen	Praca ciągła

	Seniora itd.).			owych, Liczba miejsc pracy dla osób niepełnospraw nych	
6	Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia		Budżet gminy, budżet państwa, , fundusze pomocowe,	Liczba beneficjentów, Ilość zrealizowanyc h projektów	Praca ciągła
Cel strategiczny 5 Rozwój kapitału społecznego					
Lp	Zadania	Realizatorzy	Nakłady	Wskaźniki osiągnięcia celu	Okres realizacji
1	Wzmocnienie kadrowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba zatrudnionych osób	Praca ciągła
2	Współpraca GOPS z organizacjami społecznymi i koordynacja wspólnie podejmowanych działań.	gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba wspólnych projektów, Liczba beneficjentów	Praca ciągła
3	Wprowadzenie nowoczesnych metod pracy i podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w GOPS.	społecznej. Partnerzy: Instytucje rządowe,	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Ilość odbytych szkoleń	Praca ciągła
4	Udział pracowników GOPS w szkoleniach, kursach, warsztatach.	naukowe, samorządowe , organizacje	Budżet gminy, fundusze pomocowe,	Ilość odbytych szkoleń	Praca ciągła

		społeczne, ze szczególnym	budżet państwa		
5	Opracowanie i realizacja Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi	uwzględnienie m organizacji pożytku publicznego	Bezinwestycyjne	Ilość spotkań	Praca ciągła
Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu					
Lp.	Zadania	Realizatorzy	Nakłady	Wskaźniki osiągnięcia celu	Okres realizacji
1.	Zaostrzenie kontroli w punktach sprzedaży	Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba kontroli	Praca ciągła
2.	Tworzenie warunków do powstawania pozalekcyjnych klubów i kół zainteresowań w oparciu o bazę szkolną i sportową jako alternatywa dla alkoholu.	gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Partnerzy:	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba uczestników, Liczba zajęć (godzin),	Praca ciągła
3.	Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba odbytych spotkań terapeutycznych w placówkach oświatowych, Rodzaje wsparcia terapeutycznego,	Praca ciągła

		publicznego		Ilość osób uczestniczących w poszczególnych formach terapii	
4.	Realizacja działań wynikających z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych.		Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Zgodnie ze sprawozdaniem	Praca ciągła
5	Podjęcie działań związanych z opracowaniem Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.		Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Zgodnie ze sprawozdaniem	Praca ciągła
6	Podjęcie działań związanych z rozwojem ekonomii społecznej		Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Liczba przeprowadzanych inicjatyw	Praca ciągła

4.3. MONITORING I SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII.

4.3.1. Monitoring.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku

mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

4.3.2. Tryb monitorowania strategii

Do monitorowania strategii powołany będzie zespół oceniający zwany dalej zespołem. Może być powołany przez organ wykonawczy jednostki samorządowej lub – o ile zostanie przyjęte takie rozwiązanie przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. W jego skład mogą wchodzić pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, jednostek podległych, ale także innych podmiotów realizujących i współdziałających w realizacji strategii oraz organizacji pozarządowych.

Zespół winien odbywać posiedzenia przynajmniej raz w roku, a raz na dwa lata dokonać kompleksowego przeglądu dokumentu. Przegląd dokumentu będzie polegał na dokonaniu oceny wdrażania poszczególnych kierunków działań za pomocą siedmiopunktowej skali ocen, którą należy odnieść do każdego kierunku działań zapisanego w strategii. W trakcie oceny, każdy z kierunków można ocenić i odnieść go do skali:

- 1 - nie rozpoczęto,
- 2 - zaawansowane prace przygotowawcze,
- 3 - w trakcie powstawania,
- 4 - zapoczątkowane,
- 5 - częściowe wdrożenie,
- 6 - znaczne zaawansowanie,
- 7 - pełne i skuteczne wdrożenie.

Zastosowana jednolita skala umożliwi graficzne przedstawienie wdrażania strategii i odniesienie wskazanych wartości do lat następnych. Ocena punktacji poszczególnych kierunków jest dokonywana w drodze konsensusu. Jeżeli konsensus nie jest w zespole możliwy, ostateczną decyzję podejmuje przewodniczący zespołu. Doprecyzowanie działalności zespołu winno nastąpić w trybie zarządzenia wydanego przez powołującego zespół.

Zespół może także odnieść strategię do szerokiej gamy wskaźników społecznych, za pomocą których można skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,
 - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

4.3.3. Metody realizacji strategii i ramy finansowe

Poniżej zaprezentowano najbardziej typowe - ze sposób realizacyjnych - dla lokalnego rozwiązywania problemów społecznych. Metody te wykorzystano w formułowaniu konkretnych zadań wymienianych w ramach poszczególnych celów

operacyjnych dokumentu. Wskazanie ich w tym miejscu uzupełnia proces metodologiczny opracowania dokumentu i jest wskazówką dla przyszłych korekt dokumentu programowego, które mogą wynikać z procesu jego monitorowania i ewaluacji.

- **Metody aktywizujące.** Metody te pobudzają włączają osoby często z kategorii ryzyka socjalnego w proces zmiany swojej sytuacji życiowej. W procesie tym następuje uświadomienie celu ich działania wraz z umotywowaniem potrzeby jego osiągnięcia. Poprzez pobudzenie aktywności, inteligencji, ale też przede wszystkim wyobraźni, emocji i pomysłowości dąży się do poprawy zaistniałej negatywnej sytuacji.
- **Metody integrujące.** Metody integrujące wzmacniają lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań, czy to na rzecz osób z grup ryzyka, czy też na rzecz dobrych praktyk. Zamiast tłumienia konfliktu lub poszukiwania kompromisu, strony otwarcie próbują znaleźć rozwiązanie możliwe do przyjęcia dla wszystkich. Procesy integracyjne są kluczem do przełamywania braku spójności społecznej.
- **Metody profilaktyczne.** Profilaktyka jest działaniem, które ma na celu zapobieganie pojawieniu się i rozwojowi danego zjawiska w konkretnej społeczności, jak też promowanie alternatywnych zjawisk w stosunku do tych, które usiłuje się wyeliminować. Metody profilaktyczne minimalizują przyczyny generujące trudne sytuacje życiowe. Istotnym elementem powodzenia tej grupy działań są ćwiczenia zachowań asertywnych. Metody profilaktyczne pogłębiają naszą świadomość dotyczącą przyczyn uzależnień, zagrożeń z nich wynikających oraz obrony przed uzależnieniami. Wskazują możliwości radzenia sobie z problemami związanymi z uzależnieniami oraz korzystania z pomocy i wsparcia innych.
- **Metody weryfikujące.** Wskazują związki między teorią a praktyką, jednocześnie sprawdzając poziom realności przyjętych teorii. W celu zweryfikowania przyjętych założeń przewiduje się zaangażowanie społeczności lokalnej, której poglądy na dane zagadnienie analizowane będą za pomocą ankiet. Metody przydane w procesie oceny realizowanych działań na przykład za pomocą badań ankietowych czy grup focusowych.

- **Metody wykluczające.** Wykluczenie społeczne oznacza ograniczenie możliwości korzystania z dóbr, które powinny być dostępne wszystkim – w życiu gospodarczym, społecznym i obywatelskim. W metodach tych następuje izolacja niepożądanych osób, rodzin w środowisku lokalnym np. izolacja sprawców przestępstw.
- **Metody niwelujące.** Są to metody rozwiązujące problemy, zjawiska lub niepożądane sytuacje. Za pomocą różnego rodzaju akcji informacyjnych, władze gminy wraz z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, przyczynią się do zahamowania szerzących na terenie gminy problemów społecznych. Stały monitoring jest gwarancją poprawy sytuacji oraz pozwala na niwelowanie ich w zarodku.

Środki finansowe przeznaczone na realizację strategii będą ujmowane z uchwały budżetowej. Źródłami finansowania Strategii będą:

- środki finansowe z budżetu samorządu,
- środki finansowe z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych,
- środki zaangażowane w partnerstwo publiczno-prawne.

4.3.4. Bariery ograniczające realizację celów

Już na etapie programowania należy przyjąć że podejmując działania w ramach strategii, będą pojawiały się bariery utrudniające lub uniemożliwiających ich realizację. Przewidywanie możliwości napotkania takich barier i ich przełamywania jest ważnym punktem w procesie projekcji celów i kierunków działań. Zakłada się możliwość wystąpienia przynajmniej kilku typów barier:

- **Bariery organizacyjne** – każda instytucja, każda kadra może być lepiej zarządzana, mieć lepszą strukturę, wydajniejszych pracowników i mniej biurokracji. Szczególnie znaczące w instytucjach polityki społecznej, jest położenie punktu ciężkości na pomoc społeczną. Jej klientami są bowiem ludzie bezradni, znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej, którzy trafiając na bariery organizacyjne, instytucji powołanej do udzielania im pomocy, stają się bezradni w dwójnasób. niesprawność instytucji polityki społecznej synergicznie wzmacnia dysfunkcje funkcjonowania. Immanentną częścią

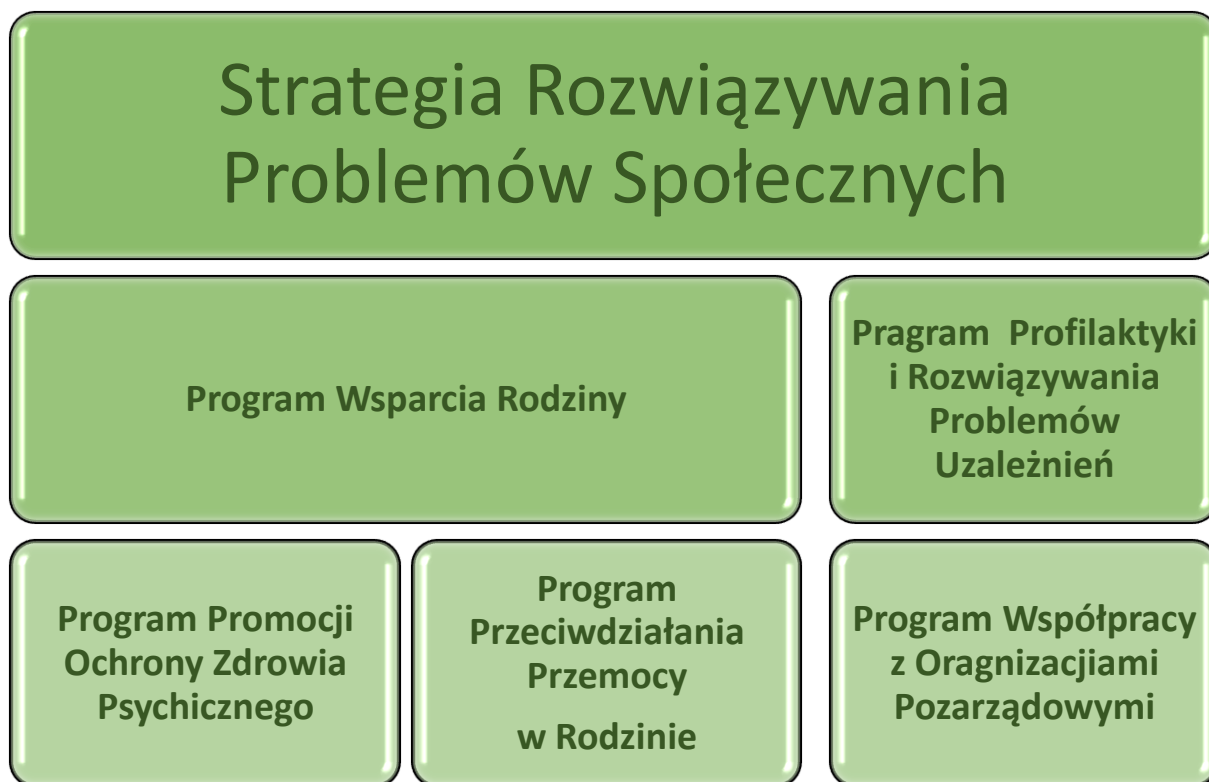
strategii może być usprawnienie tych instytucji, a ich niesprawność może być przeszkodą w realizacji niejednego celu szczegółowego.

- **Bariery prawne** – analiza bezpośrednich przepisów prawnych, ale również i tych, które pozornie nie mają związku z którymś z celów strategii. Z punktu widzenia ograniczeń działania taka analiza powinna być jednym z komponentów przy wyborze najskuteczniejszej metody.
- **Bariery finansowe** – w większości analizowanych strategii praktycznie nie pojawiają się koszty ich realizacji, tak jakby zmiana nie pociągała za sobą większych wydatków. Co gorsze – często jednym z celów strategii staje się zdobycie środków finansowych. Bariery finansowe stanowią poważne utrudnienie, ale jednym ze sposobów ich przełamania (podobnie jak przy barierach organizacyjnych) jest poszukiwanie rezerw w obrębie stanu istniejącego.
- **Bariery społeczne** – solidarność grupy jest zwykle solidarnością przeciwko czemuś lub komuś, bardzo rzadko z czymś lub kimś. Ludzi łatwiej połączyć „przeciw” niż „dla”. Sytuacja niewystarczających zasobów przy niezaspokojonych, bądź trudnych do zaspokojenia potrzebach nie sprzyja wytworzeniu się solidarności lokalnej niezbędnej dla wprowadzenia zmiany polegającej na wsparciu jednych, w tym także tych, którzy często w świadomości innych nie zawsze zasługują na pomoc społeczną.
- **Bariery kulturowe**, etyczne – są to bariery, które wynikają ze specyfiki lokalnej, tradycji, lokalnych wartości, wzorów zachowań. Silnie utrwalone w świadomości zinternalizowane (czyli przyjęte za własne), dające poczucie bezpieczeństwa powodują, iż próba ich naruszenia jest odbierana jako zagrożenie interesów grupy płynące z zewnątrz.

5. UWAGI KOŃCOWE

Autorzy niniejszego dokumentu dziękują wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do jego powstania – w szczególności za udostępnienie danych niezbędnych do rzetelnej oceny aktualnej sytuacji społecznej. Dokument wyznacza kierunki lokalnej polityki społecznej, która uwzględni potrzeby każdego mieszkańca niezależnie od jego statusu materialnego i prowadzi do realizacji założonej misji - przyjętej w niniejszej Strategii.

Rysunek 5.1. Związek strategii i innych dokumentów programowych lokalnej polityki społecznej

Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki wspólnej pracy dotychczasowych koalicjantów oraz nowych sojuszników zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Zbudowana siatka celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań uwzględni najistotniejsze obszary życia społecznego, które winny być sferą oddziaływania samorządu by, jakość życia mieszkańców gminy ulegała systematycznej poprawie. Samorząd lokalny, jako kreator lokalnych rozwiązań, poprzez budowę kapitału społecznego swoich mieszkańców, dla nich i przez nich, wzmacnia naturalne sieci wsparcia, wspiera rodzinę w jej naturalnym środowisku, stara się redukować skutki społeczne bezrobocia, ekskluzji społecznej, bezdomności, uzależnień, włączając w te procesy organizacje pozarządowe, jako partnera sprawdzonego i naturalnego.

DYREKTOR WRAZ Z PRACOWNIKAMI

OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SULIKOWIE

*DZIĘKUJE WSZYSTKIM, KTÓRZY PRZYCZYNIŁI SIĘ DO POWSTANIA
NINIEJSZEGO DOKUMENTU, WYRAŻAJĄC JEDNOCZEŚNIE NADZIEJĘ NA DALSZĄ
WSPÓŁPRACĘ W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY*

Uzasadnienie

W myśl art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r., poz. 163 ze zm.), do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi, podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia definiuje istniejące problemy, wyznacza najważniejsze priorytety i wskazuje na metody ich rozwiązania.

Przewodniczący Rady

Jan Solecki